גרויסע פאלקס־פארזאמלונג דאנערשטאג אדרעסירט פון יוסף באראץ און חיים גרינבערג 8.30 אונט אין פרץ־זאל

אויפזיכט: ווינניפעג. פאלעסטינער ארבעטער קאמיטעט

זון אויפגאנג — 5.42.
זון אונטערגאנג — 7.17.

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט

יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR, LENOX TILDEN FOUNDATIONS APR 21 1931

וועטער: קלאר און מילד

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910 PUBLISHED DAILY

Vol. 21, No. 74. Winnipeg, April 14, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

דינסטאג כו׳ ניסן, תרצ״א.

אידישע קאלאניסטן אין קרים קרינען שפייז פון רעגירונג

18 טויזענט קאלאניסטן האבן ניט קיין ברויט ביז נייעם יאר

(ספעציעל פאר "דאס אידישע וואָרט")

מאסקווע, אפר. 14 (איטא).— 18.340 אידישע קאלאניסטן אין קרים וועלן פארזארגט ווערן מיט שפייז פון דער רעגירונג, צוליב א מאנגל אין שפייז וואס הערשט דארטן, — ווי עס ווערט דא אפיציעל אנגעזאגט.

דער שפייז קומיסאריאט אנגעזאגט אז אט די אלע אידישע קאלאניסטן וועלן קרינען מאנטלאכע פארציעס פון ברויט, צוקער און טאבאק, ביז די תבואה וועט אראפגענומען ווערן פון די פעלדער, און דאן וועלן די קאלאניסטן דארפן אויסצאלן פאר דעם מיט תבואה.

אין קווינס טעאטער

"די אייביקע כלה", לעבנס בילד אין דריי אקטן מיט עזואנג, וועט געשפילט ווערן מארגן (מיטוואך אוונט), צום דריטן מאל אין קווינס טעאטער. די גאנצע יעקב קאהנע (בערלין) טרופע באטייליקט זיך אין דער אויפפירונג.

עני ליליען שפילט די הויפט ראל, און יעקב קאהנע (בערלין) שפילט די ראל פון א 70 יאריגן זקן. צוליב דעם דער פאלג פון דער פארשטעלונג דערוואכטעט די טרופע צו שפילן מארגן פאר א גרויסן עולם.

דיסקרימינאציעס וועלן טרייבן אידן צו פאר־כרעכנס, זאגט וויין

(ספעציעל פאר "דאס אידישע וואָרט")

ניו־יארק, אפר. 14 (איטא). — דיס־קרימינאציעס קענען אידן אין באשעפטי־קונג אין ניו־יארק און אין די פאראייניגט־טע שטאטן בכלל וועלן טרייבן צו א לעבן פון פארבעכנס די אידן וואס קאנען ניט געפינען קיין נעזעצלאכע ביישפּעטיקונגען צוליב זייער אידישקייט,— האט רבי סטי־ווען וויין געווארנט אין זיינער א דרשה.

אלטער מאן פאלגט נאך זיין ווייב אין קבר

טאראנטא, אפר. 14. — טשארלס פ. בוירקע, 95 יאריקער זקן, האט פארענ־דיקט זיין לעבן אריינטעטענדיק גאז, מיט אייניקע וואנט צוריק אין ביי אים געשטארבן זיין פרוי, און עס האט זיך געפילט זייער דערשלאגן אין האט קאנטיק באשלאסן נאכצופאלגן זי אין קבר.

ווען לאומי בעט העבריאישע לערער צוריקצוקערן זיך צו דער ארבעט

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ירושלים, אפר. 14 (איטא).— א ספּע־ציעלע פלענארע זיצונג פון׳ם ועד־לאומי איז אפּגעהאלטן געווארן אין תל־אביב און האט זיך פארצוינג א גאנצע נאכט. די זי־אונג האט פארהאנדלט די לאגע אין די העבריאישע שולן אין לאנד און האט באר־שלאסן צו בעטן די לערער, וואס זיינען ארויס אין סטרייק, צוריקצוקערן זיך גלייך צו דער ארבעט.

—(::)—

היינט י. באראץ ביי יוגנט פארזאמלונג

צו דער געלעגענהייט פון י. באראצ׳ס באזוך אין שטאט, אלס דעלעגאט פון דער "הסתדרות", ארדנט איין דער הנר־ער העובד היינט, דינסטאג, אין ציון זאל, א גרויסע יוגנטלאכע מאסן פארזאמ־לונג, וואו באראץ וועט איבערגעבן א גרוס פון די ארץ־ישראל׳דיקע יוגנטלא־כע — צו דו וויניפעגער.

י. באראץ האט וויכטיקעס איבערצו־געבן צום היגן יוגנט, און אלע נאציאנאל־יוגנטלאכע פון שטאט זיינען געבעטן ניט צו פארפעלן די פארזאמלונג.

—(::)—

אידישע דראמאטישע אויפפירונג אין קאלגארי

קאלגארי, אלט. — די דראמאטישע סעקציע פון׳ם קאלגאריער אידישן לי־טעראטור פארא״ין, וועלכע פירט דא אויף אידישע דראמעס פון צייט צו צייט פאר די לעצטע צען יאר׳, וועט דא שליסן דעם סעזאן מיט א אויפפירונג זונטאג, אפריל 19ן, 8.30 אוונט, אין זאל פון פרץ־אינסטיטוט.

עס וועט געשפילט ווערן ה. פענינ־שטיינס באוואוסטע מעלאדראמע אין 4 אקטן "וואו זיינען מיינע קינדער", וועלכ־כע איז דערפאלגרייך געשפילט געווארן אין אמעריקאנער און אייראפּייאישע אידישע טעאטערס.

עס ווערט דערווארטעט, אז אלע אידן פון קאלגארי און אומגעגענט זאלן ניט פארפעלן די געלעגנהייט. די סעקציע פארזיכערט אז אנגענעם פאר שעה פאר׳ן עולם.

—(::)—

מאראנץ ברידער, דריי גודס, אפּגעברענט

דער דריי גודס געשעפט פון מאראנץ ברידער, אויף סעלקירק עוועניו, האט אפּ־געברענט נעכטן אוונט. די איינצלהייטן פון דער שריפה און ווי גרויס עס איז דער שאדן, איז דערווייל אומבאקאנט.

פאדערן מער אויפמערק־זאמקייט צו מיטלקלאס קאלאניזאציע

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

וואַרשע, אפר. 14 (איטא). — אכציק דעלעגאט זיינען געווען אנוועזנד ביי דער קאנפערענץ פון דער צייטנסטישער פראק־ציע "עת לבנות" וואס ווערט דא אפּגע־האלטן. די הויפט רעדנער זיינען געווען גאנטליב אין לעוויט, וועלכע האבן קריטי־קירט וויי׳צמאנס פאליטיק פון פארשטענ־דיקונג מיט דער ברייטישער ארבעטער רעגירונג און דאס וואס ער פארשטייט ניט די נייטוועניקייט פון מיטלקלאס קאלאניזאציע אין ארץ־ישראל.

—(::)—

נאַרט ענדער פראטעס־טירן קענען שניידן שול באדינונג

אז די פלענער צו שניידן אויסנאבן פון דער סקול בארד דורך פארקלענערן די שול באדינונג האבן אריינגערופן גרויס אומ־צופרידנהייט אין דער נאַרט־עדער, איז צו זעען פון דעם, וואס אפילו די "נאַרט־עדער רייט פייערס אסאסיאיישן", וועלכע איז פאראינטערעסירט אין קלענערע שטייערן האט באשלאסן צו פּראטעסטירן קעגן די שלענער, וואס וועלן באווייזן צו שלעכטן די בילדונג פון די קינדער. "ווי די הר־צאות זאלן ניט געשניטן ווערן, אבער דאס טאר ניט געטאן ווערן אויפ׳ן חשבון פון דער בילדונג פון די קינדער", האבן די שטייער־צאלער געלעזן׳ם אויף זייער פארזאמלונג לעצטן אוונט.

די פארזאמלונג האט דערווייזלט אז דע־לעגאציע וואס וועט באזוכן די זיצונג פון סקול בארד היינט אוונט, וואו די פאר־שלעגענע רעדזקציעס וועלן פארהאנדלט ווערן, און זי וועט אויסדרוקן איר פּראָ־טעסט. די דעלעגאציע פארטרעט אידישע, אוקראינישע פוילישע און אנדערע שטיי־ער־צאלער פון נאַרטענער, און זי באשטייט פון מר. בלאָק, מר. גאַלמאן, מר. וואלא־וויץ און מר. קראוועצקי.

א סך אנדערע דעלעגאציעס ווערן דער־ווארטעט ביי דער זיצונג.

—(::)—

קאטאסטראפע איז געווען אויף סי. ען., ניט סי. פי.

דורך א טעות פון דעם זעצער איז נעכטן געווען געמאלדן אין "דאס אידישע וואָרט", אז עס איז פארגעקומען א קא־טאסטראפע אויף א סי. פּי. אר. איינבאן ארום עדסאן, אלבערטא. די קאטאסטראפע איז פארגעקומען אויף א סי. ען. אר. איינבאן און ניט אויף א סי. פּי. אר., ווי עס איז געווען געמאלדן.

שיסעריי אין בודאפעס־טער שול איז געווען ארגאניזירט

רעגירונג באטייליקט זיך אין לויה פון אנטיסעמיטישן קרבן

בודאפעסט, אפר. 14 (איטא).— איבער צען טויזנט מענשן האבן זיך באטייליקט אין דער לויה פון יעווגעני ראט, אידישער סטודענט דערמאָרדעט פון אנטיסעמיטן. ביי דער לויה זיינען געווען אנדערש גע־ווען גראף קלעבעלסבערג, בילדונגס מי־ניסטער; דער מעיאר פון בודאפעסט און דער פּאליציי שעף.

די אפערע מיט דער שיסעריי אין בו־דאפעסטער שול דעם צווייטן טאג פסח, וועלן אז אונגארישער אינזשענער האט גע־טוט איין אידן אין פארוואונדעט פיר, האט אנגענומען א נייע סענסאציאנעלע וועגנדונג. די פּאליציי האט אנטדעקט, אז די שיסעריי אין ניט געווען קיין אינד־ווידועלער אקט פון א משוגענעם, נאר ס׳איז געווען א פארארויס אויסגעפּלאנטע קאנספּיראציע פון אנטיסעמיטן.

גרויסער זיג פון רעפּובליקאנער אין שפּאנישע מוניציפּאלע וואלן פאראור־זאכט ערנסט רעגירונגס קריזיס

מאדריד, שפּאניע, אפר. 14. — די רעפּובליקאנער האבן אפּגעהאלטן גוואל־דיקע זיגן אין די זונטאגדיקע מוניציפּא־לע וואלן אין לאנד, וואס קאן פירן אדער צו דער גרינדונג פון א מיליטערישער דיקטאטור, אדער צו א נייער רעפּובלי־קאנישער רעגירונג, וואס וועט אפשר אראפּזעצן דעם קעניג פון׳ם טראן.

דריי פון די וויכטיקסטע מיניסטערן פון דעם ווי׳לאנד גענרידעטן מאנאר־כיסטישן קאבינעט אונטער פרעמיער אז־נאר האבן דעם קעניג שוין אריינגעשיקט זייער רעזיגנאציע. איינער פון זיי, גראף ראמאנאנעס, אינערן מיניסטער, האט דערביי דערקלערט דעם קעניג, אז דער רעפּובליקאנער זיג איז געווען "א קאטאס־ראפאלער". און אז ער קאן זיך ניט באַ־טייליקן אין א רעגירונג וואס הערשט דורך מאכט. די באמערקונג ווערט אויס־געטייטשט ווי אן אנדייטונג, אז די רע־גירונג פּלאנעוועט צו אן מיליטערישע דיק־טאטור, צו וואס עס שטימט ניט איין.

קלאנגען טראגן זיך ארום, אז אויף פרעזידענט אזנאר האט אנגענעגן זיין רע־זיגנאציע, נאר דער קעניג אין נאך ניט אנטשלאסן וואס צו טאן. ער האט ניט קיין באזונדער חשק צו א מיליטערישער דיקטאטור, אבער פון דער אנדערער זייט, ווען ער באשטימט אויבט צו א ליבעראלע רעגירונג, וועט זי זיכער דורכפירן פאר־לאמענט וואלן. און, ווי ס׳איז צו זעען פון די זונטאגדיקע מוניציפּאלע וואלן, איז די שטימונג אין לאנד אן איבער־וועגנדיק רעפּובליקאנישע, און א נייער פּאלאמענט וועט אזוי גוט ווי זיכער מאכן א סוף צו דער מאנארכיע.

דראעט דעם קעניג מיט׳ן גורל פון לואי דעם 16טן

בארצעלאנא, אפר. 14. — קאלאנעל פראנציסקא מאציא, פירער פון דיקא־טאלאנישע סעפּאראטיסטן, האט אין א רעדע פון באלקאן, אדרעסירנדיק אין ער־לם וואס האט געפייערט דעם רעפּובלי־קאנישן זיג אין די מוניציפּאלע וואלן, דערקלערט, אז קעניג אלפאנסא מוז גיין פון׳ם טראן. אויב דער קעניג וועט פרובירן צו קענען מיט גוואלד, וועט ער טייל דעם גורל פון לואי דעם 16טן (דעם פראנצויזישן קעניג וואס איז געשטארבן אויף דער גיליאטינע אין דער גרויסער רע־וואלוציע).

מיניסטער קריטיקירט סאסקאטשע־וואנער אנטי־פראנצויזישע געזעצן

מאטאווא, אפר. 14.— האב. מארים דופ־רע, סאליסיטאר דזשענעראל׳, האט ביי דער עפענונג פון דער סעסיע פון הויז נעכטן, נאך די פסח וואקאציע, אין א קורצער רעדע שארף אטאקירט די סאס־קאטשעוואנער נייע שול געזעצן, וואס באַ־שרייבן די רעכט פון דער פראנצויזישער שפּראך.

מר. דופּרע, א פראנצויז, איז א גארוי־אירטער פון אקספארד און ער רעדט אן אויסגעצייכנט ענגליש.

"די געזעצן דורכגעפירט אין סאסקאַ־טשעוואן קענן דער פראנצויזישער שפּראך" האט מר. דופּרע געזאגט, "זיינען א באליי־דיקונג פאר די קאנאדער וואס לעבן דא פאר 14־15 דורות. עס איז געווען אין גא־מין באזונדער חשק צו א מיליטערישער דיקטאטור, אבער פון דער אנדערער זייט, ווען ער באשטימט אויבט צו א ליבעראלע רעגירונג, וועט זי זיכער דורכפירן פאר־לאמענט וואלן. און, ווי ס׳איז צו זעען פון די זונטאגדיקע מוניציפּאלע וואלן, איז די שטימונג אין לאנד אן איבער־וועגנדיק רעפּובליקאנישע, און א נייער פּאלאמענט וועט אזוי גוט ווי זיכער מאכן א סוף צו דער מאנארכיע.

צווייטער קרבן פון אלקאהאלישער פארניפּטונג געשטארבן

ווילאיאם ה. ליטשארדסאן איז נעכטן 3.30 אויינער פארטאג געפונען געווארן ליינגדיק אין א הילפלאזן צושטאנד אויף מיין סטריט, ארום רופּערט סטריט. ער איז אפּגעפירט געווארן אין דער צענט־ראלער פּאליציי סטאנציע און שפּעטער מיט צוויי שטונדן איז ער דארטן גע־שטארבן. מען גלויבט אז ער איז געווען א קרבן פון אלקאהאלישער פארניפּטונג. דער פּראוויינציעלער קראָנער וועט מאכן אן אויספארשונג וועגן דעם ענין.

ווען מען האט אריינגעפירט ליטשארד־סאנען אין פּאליציי סטאנציע האט ער אנגעהויבן צו קומען צו זיך. דער "רזשיי־לער" האט מיט א האלבע שטונדע פאר זיין טויט אים באזוכט אין זיין צעל און ער האט אים געטראָפן שלאפנדיק גע־שמאק, און ווען ער איז אריינגעקומען צו אים א צווייטן מאל האט ער אים געפונען א טויטן.

דאס איז דער צווייטער פאל אין די לעצטע דריי טעג וואס אן אדעסטערער איז געשטארבן הינטער די גראטעס. שבת אינדערפרי איז פרענק פיליפס, וועלכער איז בעסער באוואוסט אלס "קיקאפּו", דערקלערט געווארן אויסער אדרענונג, ווייל דערויף מוז מען פריער מאכן א "נא־טיס אף מאושאן". מר. גרעי האט דאן געגעבן נאטיס, און דער פארשלאג וועט פארהאנדלט ווערן אויף דער קומענדיקער זיצונג פון׳ם סיטי קאונסיל.

קעגנערשאפט צו נייע שטאטי־טיקע שטייערן אין לעגיסלאטור

די פּראוויינציעלע לעגיסלאטור האט נעכטן פארהאנדלט די בקשה פון וויניפּעג צו אמענדירן איר טשארטער צו דערלויבן איר ארויפלייגן נייע שטייערן. עס ווייזט זיך ארויס, אז דער ביל וועט ארויסרופן שטארקע קעגנערשאפט. ס. ד. רוש, פארמער האט נעכטן דערווייל אטאקירט דעם "פאל טעקס" (קאפּ שטייער).

בערזע מעקלער, עלעוואטאָר אייג־נער און באנקירן פארטיידיקן תבואה ספּעקולאציע ביי פארהער

א. פ. וודהייס, פרעזידענט פון וויניפּעגער גריין עקסטשענדזש, זאגט אז תבואה ספּעקולאנטן לייגן אריין מער געלט ווי זיי נעמען ארויס, העלפנדיק אזוי דעם פארמער

דער ערשטער טאג פון׳ם פארהער ביי דער קאמיסיע וואס זוכט אונטער דעם תבואה פארקויף, אונטער דער פארזיצער שאפט פון סער דזשאזיא סטעמפּ, איז גע־ווען א טאג פאר דער תבואה ספּעקולאציע. די ערות ביים פארהער זיינען געווען פארשטייער פון גריין עקסטשענדזש, פון די עלעוואטארן און פון די בענק, און זיי זיינען אלע געווען איינשטימיק, אז די תבואה ספּעקולאציעס זיינען א גוטע זאך און זיי העלפן ארויס דעם פארמער צו קריגן א בעסערן פּרייז פאר זייער תבואה.

די קאמיסיע האלט דא איצט אפּ אירע זיצונגען אין ראיאל אלעקסאנדרא האָ־טעל. אויסער דעם פּרעזיצער, באטייליקן זיך אין איר הויפּט־ריכטער בראון, פון סאסקאטשעוואן, און סערפּאדד עוואנס, פון וויניפּעג, טרעווערס סוועטמאן, קיי. סי., און ראטענבער פאר דער קאמיסיע; אייזעק פּיטכליידא, קיי. סי., און א. ע. האסקין, קיי. סי., פארטרעטן דעם וויני־פּעגער גריין עקסטשענדזש, און א. מ. ביגאר, קיי. סי., אטאווא, און ה. מילי־קען, קיי. סי., רעדזשיינע. פארטרעטן דעם וויי״ץ פול.

דער הויפּט ערות ביים פארהער נעכטן איז געווען א. פ. וודהייס, פּרעזידענט פון וויניפּעגער גריין עקסטשענדזש, און א "פּיוטשורס בראוקער" מיט לאנגער דער־פארונג, ער האט דערקלערט, אז די תבואה ספּעקולאנטן ליינן אריין מער געלט ווי זיי נעמען ארויס און זיי העלפן זייער פיל ארויס דעם מארק אויסקויפנדיק די פאר־בליבענע תבואה ("חדשים"). העלפנ־דיק אזוי דעם פארמער צו קריגן א בע־סערן פּרייז.

עס איז אזוי אויסגעקומען, אז דעם ספּעקולאנטס אזארט אינסטינקט העלפט דעם פארמער, און סער דזשאזיא סטעמפּ האט דערויף באמערקט: "איז עס נייטא קיין וועג אין וועלכן דאס וואלט געקאנט געמאכט ווערן פאר א באשעפטיקונג וואס פארדינט א געוויסע באלוינונג? עס איז אביסל דערווייזדער צו דיינקען, אז א נוצ־לאכע פונקציע הייננט אפּ אן א ספּעקו־לאנטס אינסטינקט".

דער פארזיצער האט ווייטער געפרעגט אויב דער דורכשניטלאכער פארמער קאן גלויבן אזא זאך. מר. וויהיינ האט געענט־פערט, אז ווען מען קאן דעם פארמער איבערצייגן, אז די תבואה ספּעקולאנטן ליינן אין דער ברעזע אריין מער געלט ווי זיי נעמען ארויס, וואלט ער ניט באַ־אומרואיקט זיך אזוי איבער דער פראגע פון תבואה ספּעקולאציע.

פארשטייער פון עלעוואטארן האבן ערות געזאגט, אז דער "פּיוטשורס" מסחר באשיצט דעם פּראָדוציער. באנק פאר־טרעטער האבן ערות געזאגט, אז די אפּ־שאפונג פון "פּיוטשורס" וואלט שווער באוויירקט די פּרייזן פון דער תבואה באוועגונג, און פּרייזן וואלטן געפאלן, ווייל די הענדלער וואלטן געוואלט זיך פארזי־כערן קעגן אנווער, און זיי וואלטן פאר־קויפט ביי דער ערשטער בעסטער געלע־גנהייט.

דזשיימס א. ריטשארדסאן איז היינט דער ערשטער ערות ביים פארהער וואס עפנט זיך היינט 10 אינדערפרי.

פארהייראטע ארבעטסלאזע וועלן קרינען ארבעט פון דער שטאט

אויף דער זיצונג פון סיטי קאונסיל לעצטן אוונט איז באשלאסן געווארן אונ־טערצוואיזן זיך מיט די שטאטיקע אר־בעטן, אזוי אז יעדער פארהייראטער אר־בעטסלאזער אויף די רעליף ליסטן זאָל באזארגט ווערן מיט ארבעט. צווישן אנ־דערע, וועלן די הינטער־געסלאך (לעינס) אויסגעלייגט ווערן מיט געמאָלענע שטיינד לאך אויפ׳ן חשבון פון רעליף.

אלדערמאן מעיבענק, פארזיצער פון דער רעליף קאמיסיע, גלויבט, אז עס וועט גע־לינגען צו באזארגן מיט ארבעט אלע פאר־הייראטע ארבעטסלאזע.

א פארשלאג פון אלד. גרעי, אז די אר־בעטסלאזע וואס קריגן שטאטיקע ארבעט זאלן באצאלט ווערן מיט געלט, וואס זאָל אראפּגערעכנט ווערן פון זייער רעליף, איז דריק אזוי דעם פארמער צו קריגן א בע־סערן פּרייז.

עס איז אזוי אויסגעקומען, אז דעם ספּעקולאנטס אזארט אינסטינקט העלפט דעם פארמער, און סער דזשאזיא סטעמפּ האט דערויף באמערקט: "איז עס נייטא קיין וועג אין וועלכן דאס וואלט געקאנט געמאכט ווערן א באשעפטיקונג וואס פארדינט א געוויסע באלוינונג? עס איז אביסל דערווייזדער צו דיינקען, אז א נוצ־לאכע פונקציע הייננט אפּ אן א ספּעקו־לאנטס אינסטינקט".

דער פארזיצער האט ווייטער געפרעגט אויב דער דורכשניטלאכער פארמער קאן גלויבן אזא זאך. מר. וויהיינ האט געענט־פערט, אז ווען מען קאן דעם פארמער איבערצייגן, אז די תבואה ספּעקולאנטן ליינן אין דער ברעזע אריין מער געלט ווי זיי נעמען ארויס, וואלט ער ניט באַ־אומרואיקט זיך אזוי איבער דער פראגע פון תבואה ספּעקולאציע.

פארשטייער פון עלעוואטארן האבן ערות געזאגט, אז דער "פּיוטשורס" מסחר באשיצט דעם פּראָדוציער. באנק פאר־טרעטער האבן ערות געזאגט, אז די אפּ־שאפונג פון "פּיוטשורס" וואלט שווער באוויירקט די פּרייזן פון דער תבואה באוועגונג, און פּרייזן וואלטן געפאלן, ווייל די הענדלער וואלטן געוואלט זיך פארזי־כערן קעגן אנווער, און זיי וואלטן פאר־קויפט ביי דער ערשטער בעסטער געלע־גנהייט.

דזשיימס א. ריטשארדסאן איז היינט דער ערשטער ערות ביים פארהער וואס עפנט זיך היינט 10 אינדערפרי.

מאסן־פארזאמלונג ביי הנוער־העובד היינט 8.30 אונט אין ציון־זאל

א גרוס פון הנוער העובד אין ארץ־ישראל

קומט אלע! אויפזיכט: הנוער העובד

אנב - אורחא

פון מארק

א אידישער קאנגרעס

ווען מען רעדט וועגן ארגאניזירן די אידישע כחות פאר דער לייזונג פון די ספּעציפיש אידישע עקאנאמישע פּראבלע־מען דא אין לאנד, מוז אונז ארויף אויפן זינען דער געדאנק פון א באנייטן אידישן קאנגרעס.

דאס וואלט איינגעלאך געדארפט זיין דער ריכטיקער צוטריט צו דער לייזונג פון די פּראבלעמען פאר וועלכע מיר ווערן שוין אוועקגעשטעלט: א קאנגרעס וואלט דאך געדארפט קאנצענטרירן ארום זיך אלע בוועגליקע און שאפנדיקע פאלקס כחות, וואס וואלטן זיך געקאנט פאר־מעסטן מיט די פּראבלעמען.

און די פּראבלעמען זיינען ניט קיין לאקאלע: זיי זיינען אל־קאנאדער און אל־אמעריקאנער, און דא זיינען זיי בלויז דערווייל א קליינע איבער׳חזר׳ונג פון דעם וואס עס קומט פאר אין מזרח אייר־ראפּע. וואו די אידישע דעקלאסירונג האט שוין דערגרייכט א קאטאסטראפאלן כאראקטער.

און דער קאנגרעס געדאנק וואלט אונז געדארפט לאנגיש פירן צום געדאנק פון אן אוולטלטאכן אידישן קאנגרעס, וואס וואלט געדארפט שטודירן די אידישע לא־נע אומעדטום און פאראייניקן די אידישע כחות פאר׳ן ווידעראויפבוי פון׳ם אידישע לעבן אין זיין גאנצער ברייט.

* * *

אבער ליידער זיינען מיר נאך ניט דער־וואקסן צום געדאנק פון א אידישן קאנ־גרעס — א אידישן קאנגרעס פאר אונז אליין.

מען האט געקאנט ביי אונז האבן קאנ־גרעסן "פאר אונזערע ברידער אויף יע־נער זייט ים", זייער דערפאלגרייכע קאנ־גרעסן, סיי אין די פאראייניקטע שטאטן און סיי אין קאנאדע.

דער אמעריקאנער אידישער קאנגרעס האט ניט געזשאלעוועט די בעסטע רע־זאלוציעס פאר די מזרח אייראפּייאישע אידן, — ביז מינדערהייט רעכט. אפילו בנוגע אריישראל איז ער געווען ברייט־האַרציק: ווי די "יאהודים" פון איין זייט, און די "נעצאס" פון דער צווייטער זייט, האט עס ניט געשמעקט, האבן זיי זיך ניט צופיל גע׳עקשט׳ט, ווען דער קאנגרעס האט אנערקענט די באלפור דע־קלאראציע.

ווי ס׳איז אבער געקומען צו אידישע פּראבלעמען אין אמעריקע גופא, האט מען א פּאטש געטאן אויבער טיש און דערקלערט: "קאנגרעס געשלאפן!", — ניט אויפגעלייזט, נאר אויף תמיד גע־שלאפן.

אויסער א קליין הייפעלע פּראבלעמען וואס קיינער ניט אויס־געזעצט קענן דעם.

אויף דעם קאנאדער אידישן קאנגרעס, וואו אט דער לעצטער עלעמענט איז גע־ווען א סך בעסער פארטראטן, האט מען שוין גראד יא אנגענומען געוויסע רע־זאלוציעס וועגן א ארגאניזירטן אידישן לעבן דא, און א פערמאנענטער קאמיטעט איז דערווייל געווארן, מיט אפּסיילונגען איבער׳ן גאנצן לאנד.

אבער אין מעשים האבן זיך אויסגע־דריקט בלויז די רעזאלוציעס, וואס האבן געהאט א שייכות צו "אונזערע ברידער מעבר לים". פאר א ארגאניזירטן אידישן לעבן דא האט מען קיין זאך ניט געטאן, ווייל די אידישע פירער האבן באמת קיינמאל ניט געהאט קיין ערנסטע אב־זיכטן עטוואס צו טאן.

און דער קאנגרעס איז אזוי אויסגעגאנ־גען פון בלוטלאזקייט.

* * *

איך וויל דא ניט ריידן וועגן סטיווע־וויזיקן קאנגרעס, וואס אין איינגעלאך א דופּליקאציע פון מאשאלס "אמעריי־קען דזשואיש קאמיטע".

דער דאזיקער קאנגרעס אינטערעסירט זיך אויך איבערהויפּט מיט אויסלאנד־אן פאר אמעריקאנער אידנטום אנער־קענט עס בלויז אין ספּעציפיש אידישן פּראבלעם: אנטיסעמיטיזם אין דיסקרי־מינאציעס, וועלכע ער, דער "קאנגרעס", דארף, הייסט עס, באקעמפן, אויף ווי די א. דזש. ק. דורך מוסר׳ן די אנטיסע־מיטן און דורך "שעמען זי זיך" הער קאזאק!"

דאס איז דאך, יערנפאלס, ניט דער קאנגרעס, וועגן וועלכן מיר ריידן. ס׳איז ניט אונזער קאנגרעס.

* * *

באלד נאך די טרויעריקע נעשעענישן אין פאלעסטינע אין אוגוסט, 1929, האט מען אין וויניפּעג, וואס איז געווען דער הויפּט כח אין באוועגן דעם צוזאמענרוף פון׳ם קאנגרעס פון 1918, אנגעהויבן ערנסט רעדן וועגן צוזאמענרוף פון א נייעם קאנאדער אידישן קאנגרעס.

די ציוניסטן האבן געפילט, אז א דאנק דער דערהויבענער שטימונג פון׳ם קאנ־טאטראפאלן מאמענט אין די צייט גינ־סטיק פאר׳ן צוזאמענרוף פון א קאנ־גרעס: דאס פאלק וועט ניין.

איז געווארן א מחלוקת: די ציוניסטן (איינשליסנדיק די פּוע״צ) האבן געפילט, אז די שטימונג באלאנגט צו זיי, — ס׳איז זייער ערה, און דער קאנגרעס דארף דערפאר זיין פאר ארץ־ישראל.

די "פאלקיסטן" (לאמיר זיי אזוי אנ־רופן) האבן אבער געווארן רייטן אויף דער ארץ־ישראל׳דיקער שטימונג צו און אלגעמיינעם אידישן קאנגרעס.

פון דעם ענין איז באלד גארנישט גע־ווארן. די שטימונג האט זיך באלד אויס־געוועפּט, — נאך איידער די צדדים האבן זיך צייט געהאט אפילו גוט אויס־טענה׳ן.

* * *

איצט איז פאר מיר קלאר, אז דער

(שלוס אויף לעצטער זייט)

מ׳וואַרט אויף אן ענטפער אויף דער אינלאדונג צו דער אר־בישער עקזעקוטיווע

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

לאנדאן, אפר. 14 (איטא).— די צוויי־טע האלב פון די פארהאנדלונגען צווישן דער אידישער אגענטור און דער בריטי־שער רעגירונג, וועלכע האבן זיך געזאמלט אנפאנגען היינט, זיינען ווידער אפּגעלייגט געווארן, ווי דער "איטא" איז באקאנט געווארן.

עס ווערט פארשטאנען, אז דער דאָ־טום צו באנייען די פארהאנדלונגען וועט באשטימט ווערן ערשט דאן, ווען די אר־בישע עקזעקוטיווע וועט צושיקן איר ענט־פער צו דער איינלאדונג פון דער בריטי־שער רעגירונג צו שיקן א דעלעגאציע קיין לאנדאן צו באטייליקן זיך אין די פאר־האנדלונגען.

גרויסער קריטיקירט סאסקאטשע־וואנער אנטי־פראנצויזישע געזעצן

מען פון נאט׳ אבער אין דער פראנצויזי־שער שפּראך, וואס דער ערשטער צלם איז געאייליקט געווארן אויף קאנאדער באדן. קענן די דאזיקע געזעצן מוז איך פּראָטעס־טירן, און איך האָף, אז זיי וועלן צוריק־געצויגן ווערן״.

מר. דופּרע האט געלויבט די שטעלונג פון פּרעמיער בענעט ביי דער אימפּעריא־לער קאנפערענץ. דאס האט אריסגערופן א סארקאסטישן ענטפער מצד וו. ר. מא־דערוועל, געוועזענער אגריקולטור מיניס־טער, וועלכער האט געמאכט צו קליינעלעך מר. בענעטס אויפטוען ביי דער קאנפע־רענץ אין דערנאך זיין רעדע אין רעדשיי־נע, וועלכע, ווי ער זאגט, האט דעם פאר־מער אבסאלוט גארנישט ניט געגעבן.

סטרייק אין קיי. בי. בי. גייט שוין אריבער אין צוויטער וואך

היינט איז שוין דער אנפאנג פון דער צוויטער וואך זינט די ארבעטער פון דער קיי. בי. בי. מאנופעקטשורינג קאמפּאני זיינען ארויסגעגאנגען אין סטרייק, דער־פאר וואס מען האט געשניטן ווערן שכירות, און קיין ענדערונג אין דער לא־גע איז נאך דערווייל ניטא, ניט קוקנדיק וואס עס זיינען שוין פארגעקומען עט־לאכע קאנפערענצן צווישן די יוניאן באַ־אמטע און די באלעבאטים.

דער אין קיי. בי. בי. פלעגט זיינען ניט געווען קיין ארבעטער זינט דער סטרייק האט זיך אנגעפאנגען. עס ווערט פארשטאנען, אז די ארבעט פון דער דאָ־זיקער פירמע ווערט געמאכט אין אנדער־ער שעפער, און דער פארוואלטער פון דעם קיי. בי. בי. פלעגט האט געכנט אוונט געזאלט אפּפאר אויף א געשעפט רייזע קיין מאנטרעאל, וואו ער וועט פארבריינגען דריי וואכן צייט, און פאר דער אורזאך וועט עס אומ־מעגלאך זיין צו אראנזשירן א סעטלמענט איידער ער וועט זיך צוריקקערן.

די באאמטע פון דעם טריידס און לייבאר קאנסיל און פון דער גארמענט ווארקערס יוניאן האבן ביז נעכטן אוונט ניט געהאט קיין נייעס צו מעלדן וועגן דעם גאנג פון דעם סטרייק.

שאַטאָ - אורחא

פון מארק

א אידישער קאנגרעס

ווען מען רעדט וועגן ארגאניזירן די אידישע כחות פאר דער לייזונג פון די ספּעציפיש אידישע עקאנאמישע פּראבלע־מען דא אין לאנד, מוז אונז ארויף אויפן זינען דער געדאנק פון א באנייטן אידישן קאנגרעס.

דאס וואלט איינגעלאך געדארפט זיין דער ריכטיקער צוטריט צו דער לייזונג פון די פּראבלעמען פאר וועלכע מיר ווערן שוין אוועקגעשטעלט: א קאנגרעס וואלט דאך געדארפט קאנצענטרירן ארום זיך אלע בוועגליקע און שאפנדיקע פאלקס כחות, וואס וואלטן זיך געקאנט פאר־מעסטן מיט די פּראבלעמען.

און די פּראבלעמען זיינען ניט קיין לאקאלע: זיי זיינען אל־קאנאדער און אל־אמעריקאנער, און דא זיינען זיי בלויז דערווייל א קליינע איבער׳חזר׳ונג פון דעם וואס עס קומט פאר אין מזרח אייר־ראפּע. וואו די אידישע דעקלאסירונג האט שוין דערגרייכט א קאטאסטראפאלן כאראקטער.

און דער קאנגרעס געדאנק וואלט אונז געדארפט לאנגיש פירן צום געדאנק פון אן אוולטלטאכן אידישן קאנגרעס, וואס וואלט געדארפט שטודירן די אידישע לא־נע אומעדטום און פאראייניקן די אידישע כחות פאר׳ן ווידעראויפבוי פון׳ם אידישע לעבן אין זיין גאנצער ברייט.

* * *

אבער ליידער זיינען מיר נאך ניט דער־וואקסן צום געדאנק פון א אידישן קאנ־גרעס — א אידישן קאנגרעס פאר אונז אליין.

מען האט געקאנט ביי אונז האבן קאנ־גרעסן "פאר אונזערע ברידער אויף יע־נער זייט ים", זייער דערפאלגרייכע קאנ־גרעסן, סיי אין די פאראייניקטע שטאטן און סיי אין קאנאדע.

דער אמעריקאנער אידישער קאנגרעס האט ניט געזשאלעוועט די בעסטע רע־זאלוציעס פאר די מזרח אייראפּייאישע אידן, — ביז מינדערהייט רעכט. אפילו בנוגע ארץישראל איז ער געווען ברייט־האַרציק: ווי די "יאהודים" פון איין זייט, און די "נעצאס" פון דער צווייטער זייט, האט עס ניט געשמעקט, האבן זיי זיך ניט צופיל גע׳עקשט׳ט, ווען דער קאנגרעס האט אנערקענט די באלפור דע־קלאראציע.

ווי ס׳איז אבער געקומען צו אידישע פּראבלעמען אין אמעריקע גופא, האט מען א פּאטש געטאן אויבער טיש און דערקלערט: "קאנגרעס געשלאפן!", — ניט אויפגע

THE ISRAELITE PRESS The only Jewish Newspaper in Western Canada.
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—62 213
Winnipeg — Manitoba

מען קאָן צו זיי קיין טענות ניט האָבן

אין די מערב פראָווינצן, וואו די רעגירונג טיילט אויס דאָס יאָר זריעה צו נויטבאַדערפטיקע פארמערס, דאַרפן די מוניציפאַליטעטן באַטייליקן זיך אין דער פארטיילונג. גאַראַנטירנדיק 25 פּראָצענט פון די מעגלאַכע פארלוסטן וואָס די רעגירונג קאָן האָבן, ווען די פארמערס וועלן ניט זיין בכח צו באַצאָלן פאַר דער זריעה וואָס זיי קריגן אויסגעלייט. באַריכטעט איצט פרענק עלייעסאָן, סעקרעטאַר פון די יונייטעד פארמערס, אז א סך מוניציפאַלע ראַטן אין סאַסקאַטשעוואַן זאָגן זיך אָפּ פון צו נעמען אויף זיך די אחריות פאַר די 5 2פּראָצענט פון די פארלוסטן, און די נויטבאַדערפטיקע פארמערס פון יענע־מוניציפאַליטעטן קאָנען אַזוי ניט קריגן די זריעה פארטיילט פון דער רעגירונג.

מר. עלייעסאָן האָט נאָך ניט אויסגעפונען גענוי וואָס זיינען די אורזאַכן פארוואָס די דאָזיקע מוניציפאַליטעטן ווילן ניט פארטיילן קיין זריעה. ער איז זיך אָבער משער, אז דאָס איז דערפאַר ווייל די דאָזיקע מוניציפאַליטעטן גלויבן ניט אז עס זאָל זיך לוינען צו זייערע פעלדער דאָס יאָר, און ער זאָגט דערפאַר אז אויב קערפערשאַפטן האָבן אַזא שטאַנדפּונקט, וואָלט יעדער פארמער פאַר זיך געמאַכט גוט איבערלייגן זיך, אויב עס לוינט זיך אים זייער.

און מען קאָן באמת צו די מוניציפאַליטעטן קיין טענות ניט האָבן, אויב זיי ווילן ניט העלפן צו פארגרעסערן די פּראָדוקציע פון תבואה דאָס יאָר. אויב די פארמערס ליידן אַזוי שווער פון אן איבערפלוס פון תבואה, און אויב צוליב דעם זיינען די פריין אַזוי נידריק אַז זיי באַצאָלן זיי ניט, אפילו די פּראָדוקציע הוצאות, האָט פאַר זיי קיין זינען ניט צו זייען אַ סך, כדי צו האָבן מער אַנווער.

די מערב קאַנאַדער פארמערס קאָנען געהאָלפן ווערן אַדער דורך נייע מערק און אַ פארגרעסערטן געבריוך פון תבואה. אַדער דורך אַ פארקלענערטער פּראָדוקציע און העכערע פריין. די נייע מערק זיינען אָבער אַ זאַך פון ספּעקולאַציע, און דער פארמער אליין קאָן זיך העלפן מיט זיינע אייגענע כחות בלויז דורך שניידן די פּראָדוקציע. יעדנפאַלס, איז דאָס דער איינציקער מיטל וואָס ליגט אויבנאויף. און אָן דעם מיטל וועלן זיך ווארשיינלאַך כאַפּן זייער אַ סך פארמערס.

דער חסרון אָבער איז, וואָס פון די העכערע פריין וואָס קאָנען זיין אַ פּועל־יוצא פון דער פארקלענערטער פּראָדוקציע, וועלן געניסן בלויז די פארמערס וואָס וועלן האָבן זייערע פעלדער פארזייט. אויב די נויטבאַדערפטיקע פארמערס וועלן קיין זריעה ניט קריגן, וועלן זיי זיין נאָך אין אַן ערגערע לאַגע קומענדיקן יאָר. די פארקלענערונג פון די פארזייטע שטחים דאַרף דערפאַר ניט אויספאַלן איינגאַנצן אויפ'ן חשבון פון די נויטבאַדערפטיקע פארמערס, נאָר דאַרף גלייך פארטיילט ווערן, און די וואָס האָבן ניט קיין זריעה דאַרפן אַזעלכע קריגן. זיי זאָלן ניט זיין געצוואונגען צו פארלאָזן זייערע פארמס, און לויפן אין שטאָט צו פארגרעסערן די רייען פון די אַרבעטלאָזע.

די בריטישע אַרבעטער רעגירונג פאַר אַ קריזיס

די בריטישע אַרבעטער רעגירונג פון פּרעמיער מאַקדאָנאַלד האָט פאַר די קאַרגע צוויי יאָר פון איר עקזיסטענץ שוין דורכגעמאַכט אַ היכש ביסל קריזיסן. אָבער איצט שטייט זי פּנים־אַל־פּנים מיט אַ נייעם קריזיס, וועלכן מען צווייפלט אויב זי קאָן דורכמאַכן בשלום.

דער קריזיס קומט דעם דאָנערשטאָג, ווען די קאָנסערוואַטיוון וועלן אַריינטראָגן אין הויז אַ פאַרדאַמענדן רעזאָלוציע קעגן דער רעגירונג. פאַר איר דורכפאַל איז דער אַרבעטסלאָזיקייט פּראָגע. דאָס איז אייגנטלאַך אַ פארשלאָג פון אומצוטרוי, און, אויב די קאָנסערוואַטיוון רעזאָלוציע וועט קריגן אַ מערהייט, וועט פּרעמיער מאַקדאָנאַלד מער ניט קאָנען אַראָפּשליי־גען דעם דורכפאַל ווי ער האָט געטאָן אין אַנדערע פאַלן, נאָר ער וועט מוזן רעזיגנירן.

דאָס איז ניט דעם ערשטן מאָל, וואָס די קאָנסערוואַטיוון טראָגן אַריין אין הויז אַזאַ אומצוטרוי רעזאָלוציע. ביז איצט זיינען אָבער דער רייען פון דער אַרבעטער פארטיי און פון די ליבעראַלן געווען מער אַדער ווייניקער געאייניקט, און זייערע פאַראייניקטע שטימען האָבן פארהיט די רעגירונג פון אַ דורכפאַל.

איצט איז אָבער די ליבעראַלע פארטיי גרינדלאַך געשפּאַלטן, און די גרופּע אונטער דער פירערשאַפט פון סער דזשאָן סיימאָן איז ניט ווייניקער אַנטשלאָסן פטור צו ווערן פון דער "סאָציאַליסטישער" רעגירונג, ווי די קאָנסערוואַטיוון. הויפּטזאַכלאַך מיט זייערע הילף איז שוין די קאָנסערוואַטיוון געלונגען שוין אייניקע מאָל צו שלאָגן די רעגירונג אין אירע וויכטיקע געזעצן פּראָיעקטן, כאָטש פּרעמיער מאַקדאָנאַלד האָט צוליב די דורכפאַלן ניט געוואָלט רעזיגנירן.

איצט וועט די סיימאָן גרופּע זיכער שטימען מיט די קאָנסערוואַטיוון, און, אויסער דעם, איז די רעגירונג נאָר ניט זיכער מיט אירע אייגענע רייען. אויסער סער אַסוואַלד מאַסלי און זיינע מקורבים, וואָס שטייען שוין איינגעלאַך אויסער דער אַרבעטער פארטיי, קאָן זי זיך אויך ניט שטאַרק פאַרלאָזן אויף די לינקע מיטגלידער פון דער פארטיי, וועלכע זיינען אויך אומצופרידן מיט איר אַרבעטסלאָזיקייט פּאָליטיק, כאָטש ניט פונ'ם זעלבן שטאַנדפּונקט וואָס די קאָנסערוואַטיוון.

די עקזיסטענץ פון דער אַרבעטער רעגירונג וועט דערפאַר היינגען אויף משקולות דעם דאָנערשטאָג. און ס'איז ווארשיינלאַך, אַז זי זאָל די אַטאַקע ניט אויסהאַלטן אין גרויס בריטאַניע זאָל באַלד האָבן נייע אַלגעמיינע וואַלן.

אין די רעגירונג וואָלט זיכער ניט געוואָלט האָבן קיין אַלגעמיינע וואַלן פונקט איצט, אין דעם שאַרפסטן מאָמענט פונ'ם קעקאַמישן קריזיס אין לאַנד. — זייער אַן אומגינסטיקע צייט פאַר וואַלן פונ'ם שטאַנדפּונקט פון אַ רעגירונג.

נעפּערלאַכע פארקער פונקטן אויף דער נאָרט־ענד

מיר האָבן ניט קיין סטאַטיסטיקס וועגן דעם ענין, אָבער פון די נייעסן וועגן אוטאָמאָביל עקסידענטן אויף דער נאָרט־ענד קאָן מען אורטיילן, אַז אויף סאָלטער סטריט, צווישן דער סאָלטער בריק און אַן ערך מאָנטענען עזוי, פאַסירט די גרעסטע צאָל עקסידענטן פון וועלכער ס'איז אַנדער גאַם. אפשר בלויז דורך אַ צופאַל, זיינען די ראָגן פון מעגנוס און באַראָוס דאָ ריי־כער מיט עקסידענטן, ווי די אַנדערע.

סאָלטער סטריט איז איינע פון די וויכטיקסטע אַרטעריעס אויף דער נאָרט־ענד, מיט אַ גרויסן פארקער. ס'איז ניט קיין ברייטע גאַס, און דערצו איז עס הויפּטזאַכלאַך אַ וואוינונג גאַס. וואָס פארגרעסערט די געפאַרן פונ'ם פארקער, צוליב די קינדער וואָס שפּילן זיך אָפּט אין דער גאַס. מאַטאַריסטן שאַצן אָבער קאָנטיק ניט אָפּ ווי געהעריק די געפאַרן פון דער גאַס, מיט אירע קורצע קוואַרטאַלן, אָפּן פון ביידע זיינען פאַר וויכטיקע דורכגאַנג עוועניוס. און זיי פליען דאַרטן אָפּט, גלייך ווי זיי וואָלטן עס געפאַרן איבער אַן אָפענעם אויסערשטאַטיקן וועג.

די מאַטאַריסטן פון די זייטיקע גאַסן שאַצן אויך אָפט ניט אָפּ די גע־פאַרן, און קוקן זיך ניט ווי געהעריק אַרום ווען זיי קרייצן איבער סאָלטער סטריט. עס זיינען דאָ "סטאָפּ" שילדן, אָבער ניט אומעטום. און אַזוי ווי פּאָליציסטן זיינען דאָ זעלטן, ווערן זיי אָפּט איינגאַרירט אפילו וואו זיי זיינען.

די גאַס געפינט זיך אין סאַמע הארץ פונ'ם אידישן געגנט. און מיר ציען דערפאַר די באַזונדער אויפמערקזאַמקייט פון אונזערע אידישע לעזער צו די געפאַרן פון דער גאַס.

די מאַטאַריסטן מוזן דאָס האַלטן אין זינען, אָבער די פּאָליציי האָט אויך געמעגט האַלטן מער אין זינען די דאָזיקע גאַס און אַכטונג געבן בע־סער, אַז די פארקער רעגולאַציעס זאָלן דאָ בעסער אָפּגעהיט ווערן.

אידן אין שוועדן

(ספּעציעל פאַר ד. א. וו. דורך "איטא")
פון צ. ה. וואַקסמאַן

ערגעץ אין א שוועדישן מוזעאום גע־פינען זיך דריי קאַנאַנען וועלכע טראָגן די נעמען פון די אבות אברהם, יצחק און יעקב.

דאָס אַליין איז ניט קיין לעגענדע, דאָס איז א פאַקט, א טאַט זאַך, אין וועלכער יעדער קאָן זיך ביי היינטיקן טאָג אי־בערצייגן. אַרום דעם האָבן זיך געשאָפן א רייע לעגענדן, אויף וועלכע עס איז ניט דער פּלאַץ זיך אָפּצושטעלן אין א קורצן צייטונגס אַרטיקל. איך וויל אָבער דאָ איבערגעבן פון וואַנען די דאָזיקע כלי משחית זיינען געקומען צו אַזעלכע גע־הויבענע נעמען.

דאָס איז געווען אין א צייט נאָך די גרויסע מפּלות פון די שוועדישע אַרמיי־ען, די מאַסן, דער שוועדישער המון האָט געזוכט א שעיר לעזזל אין די אידן, האָט מען זיך אין איינעם א טאָג פאַרוואַמלט אויפן מאַרק פּלאַץ אין גענומען שרייען "טויט יודא . . . " און אַט נאָך א ווייל וואָלט זיך געשאָפן א מוראַ'דיקע קאַ־טאַסראָפע. דער המון, געהעצט פון פינ־סטערע גלחים האָט זיך א צעיושעטער געוואָרפן אויף די טויערן פון דער אידי־שער קעניג, אָבער אין דעם לעצטן מאָ־מענט איז דערשיינען דער שוועדישער קעניג אַ דער שפּיץ פון אַ קליינער אָפּ־טייונג שוועדישע סאָלדאַטן, וועלכע האָ־בען מיט זיך געפירט דריי קליינע קאַ־נאָנען. ער האָט די קאַמפּאַניע סאָלדאַטן מיט די קאַנאָנען אַוועקגעשטעלט און אַן אייזערנע וואַנט קעגן דעם צעוויילדעוועטן המון און מיט אַ קלאָרן אָבער שטרייג־נער שטימע האָט ער אויסגערופן צום המון:

— זאָל קיין איינער פון אייך ניט וואַגן אויפהיטן א האַנט קעגן א אידן!... גייט אהיים יעדער צו זיין אַרבעט, אַדער דער גאָט פון אברהם, יצחק און יעקב מיט אייך באַלד ריידן דורך די מוילער פון די דאָזיקע קאַנאָנען — און ער וועט זיך אָנגענעמען פאַר זיינע פאַר־פאָלגטע קינדער פון ישראל . . . ריי דאָ־זיקע היסטאָרישע דריי קאַנאָנען האָבן פון יענעם טאָג אָן באַקומען די נעמען פון די אבות און די שוועדישע אידן האָ־בען זיך געפילט גאַנץ גוט אונטערן שוץ פון די דאָזיקע קופּערנע פאַרטרעטער פון אברהם, יצחק און יעקב . . .

איך ווייס ניט צו זאָל איך דאָס צו־שרייבן צום חשבון פון די דערמאָנטע קאַנאָנען, דער פאַקט אין אָבער דאָס אין שוועדן ווייסט מען ביז היינטיקן טאָג ניט פון אַזאַ זאַך ווי אַנטיסעמי־טיזם.

בסך הכל געפינען זיך אין גאַנץ סקאַנ־דינאַוויע אַן ערך 13-12 טויזנט אידן, פון די דאָזיקע לעבן לערך זעקס טויזנט אין שוועדן.

די דריי הויפּט קהלות זיינען שטאָ־קהאָלם, געטאַבאַרג און מאַלמע.

מיר וועלן אָנהויבן ביי דער לעצטער, מאַלמע.

דריי שעה רייזע מיטן שיף פון דעם דייטשן האָפן זאַסניץ קומט איר אָן אין מאַלמע. די שטאָט וועלכע ליגט אינגאַנ־צען א שעה רייזע פון דער דענישער הויפּט שטאָט קאָפּענהאַגן און זי איילט אומגעפער: הונדערט טויזנט איינוואוינ־נער אונטער וועלכע עס לעבן ביז 150 אידן, און איז, אַזוי צו זאָגן, דער אידישס־טישע פון אַלע קהלות אין שוועדן. מחמ־מת דער גרעסטער טייל פון די אידן אין מאַלמע זיינען אַהער איינגעוואַנדערט גע־וואָרן פון רוסלאַנד און פון פּוילן. די היינטיקע קהלה איז נאָך א יונגע, ערשט אַן 25-20 יאָר אַלט אַלס א קהלה. איך זאָג די "היינטיקע" קהלה ווייל ווי עס איז פעסטגעשטעלט לויט אַלטע דאָקו־מענטן פון "שטאָט הויז" האָבן דאָ שוין אין 17טן יאָרהונדערט געלעבט אידן, וועלכע האָבן זיך מיט דער צייט אַסימי־לירט אָדער אויסגעוואַנדערט נאָך דער הויפּטשטאָט שטאָקהאָלם און א טייל האָ־בען איבערגעוואַנדערט אין דעם שכנות'־דיקן דייטשלאַנד.

פון א נייסטיקן אידישן לעבן איז דאָ קיין סך ניט צו דערציילן. עס איז דאָ א פאַראַן א אַלטן סינאַגאָגע אין וועלכער טראַ־כטן מען וואוינט לויט דער אַלטער טראַ־דיציע. און דאָסאַיז דער איינציקער פאַקט וואו עס טרעפן זיך צעצוויי די מאַלמער אידן. דער אויבער ראַבינער פון מאַל־מע, הרב דר. וואַלשטיין, אַן אַמאָליקער "ישיבה בחור" פון פּרעסבורגער ישיבה, האָט זיך פאַר מיר שטאַרק באַקלאָגט, עס איז ניטאָ דאָ ביי וועמען א קינד זאָל לערנען. די יונגע וואַקסט אויס אַן אַ־דישקייט און גייט אַוועק אויף פרעמדע וועגן . . . לעצטנס איז געמאַכט גע־וואָרן מצד עטלאַכע מאַלמער אידן א גרויסע אַנשטרענגונג צו גרינדן א העב־ראַאישע שולע, דערווייל איז דאָס נאָך בלייבט נאָר צו ווינשן דער דאָזיקער אונ־טערנעמונג לאַנגע יאָר.

פופצן מינוט רייזע פון מאַלמע גע־פינט זיך די אַלטע אונזערע־יטעס'ס שטאָט לונד. אויך דאָרטן לעבן עטלאַכע צענדליק אידישע פאַמיליעס, כמעט אַלע רוסישע אידן. דאָס ביסל אידישקייט שפּילט זיך אָפּ אין דער דאָרטיקער שול, וועלכע איז שטאַרק ענלאַך אויף א בית המקדש אין פּוילן, אַדער גאַליציע.

אהין געפאָרן בין איך איינגעלאַדן נאָר אַנקוקן דעם באַרימטן אַלטן לונד'ער אונ־ניווערסיטעט. מיין שוועדישער באַגלייטער — דערוויסנדריק זיך דאָס איך בין א מאַן מיר געגעבן א גוטע עצה זיך זעען מיט דעם מאַגיסטראַט אַליאַנסקי. אַט אַזאַ טיטל האָט דאָ דער שוחט, וועלכער איז אויך צו גלייכער צייט דער אידישער רעליגיע לערער.

איך האָב זיך ביי א פּאָליציסט ער־קונדיקט וואו עס וואוינט דער "יאַרים־קע מאַגיסטער". אַריינקומענדיק האָב איך אָנגעטראָפן א היימישן אידן זיצ־ן דיק ביי א ברענענדיקער חנוכה לעמפּל מיט א ריגער "פרימאַרגן" אין האַנט, און וועגן איך האָב ביי דעם הער "מאַ־גיסטער" גענומען דערקונדיקן זיך וועגן לונ'דער אידן און אידישקייט, האָט יע־נער זיך נוטמוטיק צעלאַכט. וואָס פאַר א "מאַגיסטער" בין איך אייך? . . . איך בין א פשוט'ער איד, און אַט נאָט אייך אַפּ שלום עליכם.

אין דעם קליינעם אידישן קבוץ איז דאָס א שטיק געשעעניש וועגן עס פאַר־בלאָנדזשעט אַמאָל אַהער א איד פון "דרויסן". דאָ איז נאָך דער איינציקער וויינקל אין שוועדן וואו די אַסימילאַציע האָט נאָך ניט אַזוי טיף אַריינגעדרונגען. מען דערט נאָך צווישן זיך אידיש, און מען אינטערעסירט זיך מער אַדער ווייניקער מיט אידישע אָנגעלעגנהייטן. די קינדער, אָבער, פון די מאַלמער און לונ־דער אידן, וועלכע האָבן שוין גענאָסן א שוועדישע דערציאונג, ציט עס זיי אַרויף צום קאַלטן צפון, צו דער הויפּט שטאָט שטאָקהאָלם וואו זיי ווערן אין אַכציק פאָלן פון הונדערט אויסגעמישט מיט די איינגעבוירענע שוועדישע אידן, אַדער, בעסער געזאָגט, אויסגעמישט מיט די שוועדן, ווייל ס איז בכלל זייער שווער ביי היינטיקן טאָג צו דערקענען א שוועד ביז א שוועדישן אידן.

אחוץ די צוויי שטעט זיינען נאָך פאַ־ראַן אין די קלענערע שטעטלאַך, צע־וואָרפן דאָ אין דאָרט, צו עטלאַכע אידישע משפּחות וועמעס אידישקייט האַלט זיך נאָר אויף די "האַחע פייערטאָגע" אויף אידישע הייסט דאָס פשוט — ימים נור־אים, באַשטעלט מען פון דייטשלאַנד אַדער פון וואַנען עס מאַכט קעגן א חזן, און וועלכער קאָן אויף האַלטן א דרשה און שופר בלאָזן. און דער דאָזיקער חזן איז אפשר די איינציקע פאַרבינדונג פון די דאָזיקע פאַרוואָרפענע אידן מיט'ן אי־דישן רבונו של עולם און בכלל מיט אי־דישקייט. אַזוי שנעל ווי די ימים נע־ראַאיס ענדיקן זיך ווערט אויף דער דאָ־זיקער קאַנטאָקט איבערגעמאַכט אויף ווייטערע צוועלף חדשים.

די צווייטע אַרגאַניזירטע קהלה אין שוועדן איז גאָטעבורג, אַדער ווי מען רופט עס אין שוועדיש געטעבאַרג. דאָס איז אַן אַלטע קהלה, מיט אַלט איינגע־זעסענע שוועדישע אידן מיט א צייער סינאַגאָגע און זייער ווייניק אידיש לע־בען. דער לעבעדיקסטער עלעמענט אין דער קהלה איז ווידער אַמאָל דער איינ־גוואַנדערטער איד.

געטעבאַרג איז די צווייטע גרעסטע אָנגענומען איז ביי דער וועלט, אַז דער מאַן איז דער אכזר, דער פאַרהאַרטעווע־טער, דער גרויזאַמער, און אַז די פרוי איז מילד, נוטהאַרציק, און איז ניט פע־איק אָפּצוטאָן אַזעלכע מעשים, ווי דער מאַן. דער מאַן, דער וואָס יסמוי, איז דער קריגער; ער פירט אָן מלחמות, ער איז דער בלוט פאַרגיסער, דער בלוט דאַר־שטיקער; ער פּרעגלט זיך מיט גאָט, צור קוקנדיק א געשלעג, מאַכט ניט אויס אַפּילו צווישן הענער, הינט, קעץ, און ווער רעדט נאָך א מענער נעשלעג. די פרוי יאָגט זיך ניט נאָך אַזעלכע פאַר־גניגנס; זי דורשט נים אין רייצט ניט צו מלחמה, ניט קיין סך פרויען קוואָ־פען זיך צוצוקוקן ווי מען שלאָגט זיך פארקערט, זי וועט אַט אַטליפן, וואו אַפּעער וואַקסט, אבי ניט צוזעען דאָס דאָס. אַזוי זאָגט די וועלט, און סתם אין דער וועלט אַריין וועט דאָך די וועלט ניט ריידן, מסתמא איז דאָך דאָס אַזוי, דער אמת, איז, אַז דער דורכשניטלאַכע פרוי איז בטבע שטילער, רואיקער, געלאַסענער, מער נוטהאַרציקער און געלאַסענער פון דעם מאַן. אָבער דער דאָזיקער כלל האַלט ניט אימער אויס, דאָס הייסט עס זיי־נען פאַראַן אויסנאַמען ביי אים, עס זיינען פאַראַן אויסנאַמען ביי אים, עס זיינען פאַראַן פרויען, וועלכע שטיינן אין גרויזאַמקייט אַריבער די בייזסטע מענער, און זיי זיינען זיך מחיה, ווען אַנדערע מאַטערן זיך.

מיינען מיינט עס, אַז ווען עס כאַפּט זיך שוין אַרויס א פרוי א מרשעת, איז זי שוין איין מאָל א חחורה, ווען זי פאַרשטעקט א בלויבאַרד, א רינאַלדאַ רי־נאַלדינע אונטער נאַרטל, און נאָט זאָל יעדן איינעם שומר ומציל זיין צו האָבן אירגענט וועלכע מנע ומשא מיט אַזאַ אַנ־טיקן אַזעלכע פרויען, בלוט דורשטיקע מערדערנס, האָט אַט אַרויסגעגעבן און ניט אַרויס יעדעס פאַלן, אין יעדן דור קאָן מען זיי געפינען; כאָטש זיי ווייסן ווי פאַרמאַסקירן זיך, און עס נעמט א צייט, ביז עס געלינגט זיי צו כאַפּן און צו באַ־שטראָפן, ווי זיי האָבן פאַרדינט.

די ביבל דערציילט אונז וועגן דער אידישער קעניגן אזכל, די פרוי פון דעם קעניג אחאב. דאָס איז געווען אַן אמת'ע מרשעת, א בלוט הונט, וואָס צו ליב א קאַפּריז האָט ביי איר א מענשנס לעבן ניט געשפּילט קיין שום ראַלע. אַזוי, ווערט געבראַכט ווען אַיר, אַז איר האָט זיך אַמאָל פאַרגלוסט האָב זאָ ווייגנבערט, וועלכן דער אייגנטימער האָט ניט נע־וואָלט פאַרקויפן. האָט זי געראַטן דעם מאַן, דעם מלך, צו דערמאָרדן דעם באַ־לעבאַס פון דעם ווייגנבערטן און אַלץ איז אַראָפּ שאַ, שטיל אַן פיין. און קיינער האָט קיין פּיפּס ניט געגעבן. און אַז מען וואָלט פּראָטעסטירט, וואָלט דען נע־האַלטן? ווער קען זיך עס משפּט'ן מיט א קעניג, און ווער קאָן דערוואַרטן יר־שר פון א געוואַלבטן? אָבער די אַזבל איז ניט געשטאַרבן מיט איר נאַטירלאַכן טויט, זי האָט געקראָגן איר פּסק און זי איז געטייטשט געוואָרן, ווי א געמיר־נע פאַרברעכערן. דאָס איז אָבער דאָ ניט וויכטיק.

לונ'דער אידן און אידישקייט, האָט יע־נער זיך נוטמוטיק צעלאַכט. וואָס פאַר א "מאַגיסטער" בין איך אייך? . . . איך בין א פשוט'ער איד, און אַט נאָט אייך אַפּ שלום עליכם.

אין דעם קליינעם אידישן קבוץ איז דאָס א שטיק געשעעניש וועגן עס פאַר־בלאָנדזשעט אַמאָל אַהער א איד פון "דרויסן". דאָ איז נאָך דער איינציקער וויינקל אין שוועדן וואו די אַסימילאַציע האָט נאָך ניט טיף אַריינגעדרונגען. מען דערט נאָך צווישן זיך אידיש, און מען אינטערעסירט זיך מער אַדער ווייניקער מיט אידישע אָנגעלעגנהייטן. די קינדער, אָבער, פון די מאַלמער און לונ־דער אידן, וועלכע האָבן שוין גענאָסן א שוועדישע דערציאונג, ציט עס זיי אַרויף צום קאַלטן צפון, צו דער הויפּט שטאָט שטאָקהאָלם וואו זיי ווערן אין אַכציק פאָלן פון הונדערט אויסגעמישט מיט די איינגעבוירענע שוועדישע אידן, אַדער, בעסער געזאָגט, אויסגעמישט מיט די שוועדן, ווייל ס איז בכלל זייער שווער ביי היינטיקן טאָג צו דערקענען א שוועד ביז א שוועדישן אידן.

אחוץ די צוויי שטעט זיינען נאָך פאַ־ראַן אין די קלענערע שטעטלאַך, צע־וואָרפן דאָ אין דאָרט, צו עטלאַכע אידישע משפּחות וועמעס אידישקייט האַלט זיך נאָר אויף די "האַחע פייערטאָגע" אויף אידישע הייסט דאָס פשוט — ימים נור־אים, באַשטעלט מען פון דייטשלאַנד אַדער פון וואַנען עס מאַכט אַן אי־דישן חזן, און אַן אַלטן אידישן שופר בלאָזן. און דער דאָזיקער חזן איז אפשר די איינציקע פאַרבינדונג פון די דאָזיקע פאַרוואָרפענע אידן מיט'ן אי־דישן רבונו של עולם און בכלל מיט אי־דישקייט. אַזוי שנעל ווי די ימים נע־ראַאיס ענדיקן זיך ווערט אויף דער דאָ־זיקער קאַנטאָקט איבערגעמאַכט אויף ווייטערע צוועלף חדשים.

די צווייטע אַרגאַניזירטע קהלה אין שוועדן איז גאָטעבורג, אַדער ווי מען רופט עס אין שוועדיש געטעבאַרג. דאָס איז אַן אַלטע קהלה, מיט אַלט איינגע־זעסענע שוועדישע אידן מיט א צייער סינאַגאָגע און זייער ווייניק אידיש לע־בען. דער לעבעדיקסטער עלעמענט אין דער קהלה איז ווידער אַמאָל דער איינ־גוואַנדערטער איד.

אַנגענומען איז ביי דער וועלט, אַז דער מאַן איז דער אכזר, דער פאַרהאַרטעווע־טער, דער גרויזאַמער, און אַז די פרוי איז מילד, נוטהאַרציק, און איז ניט פע־איק אָפּצוטאָן אַזעלכע מעשים, ווי דער מאַן. דער מאַן, דער וואָס יסמוי, איז דער קריגער; ער פירט אָן מלחמות, ער איז דער בלוט פאַרגיסער, דער בלוט דאַר־שטיקער; ער פּרעגלט זיך מיט גאָט, צור קוקנדיק א געשלעג, מאַכט ניט אויס אַפּילו צווישן הענער, הינט, קעץ, און ווער רעדט נאָך א מענער געשלעג. די פרוי יאָגט זיך ניט נאָך אַזעלכע פאַר־גניגנס; זי דורשט ניט אין רייצט ניט צו מלחמה, ניט קיין סך פרויען קוואָ־פען זיך צוצוקוקן ווי מען שלאָגט זיך פארקערט, זי וועט אַט אַטליפן, וואו אַפּעער וואַקסט, אבי ניט צוזעען דאָס דאָס. אַזוי זאָגט די וועלט, און סתם אין דער וועלט אַריין וועט דאָך די וועלט ניט ריידן, מסתמא איז דאָך דאָס אַזוי, דער אמת, איז, אַז דער דורכשניטלאַכע פרוי איז בטבע שטילער, רואיקער, געלאַסענער, מער נוטהאַרציקער און געלאַסענער פון דעם מאַן. אָבער דער דאָזיקער כלל האַלט ניט אימער אויס, דאָס הייסט עס זיי־נען פאַראַן אויסנאַמען ביי אים, עס זיינען פאַראַן אויסנאַמען ביי אים, עס זיינען פאַראַן פרויען, וועלכע שטיינן אין גרויזאַמקייט אַריבער די בייזסטע מענער, און זיי זיינען זיך מחיה, ווען אַנדערע מאַטערן זיך.

מיינען מיינט עס, אַז ווען עס כאַפּט זיך שוין אַרויס א פרוי א מרשעת, איז זי שוין איין מאָל א חחורה, ווען זי פאַרשטעקט א בלויבאַרד, א רינאַלדאַ רי־נאַלדינע אונטער נאַרטל, און נאָט זאָל יעדן איינעם שומר ומציל זיין צו האָבן אירגענט וועלכע מנע ומשא מיט אַזאַ אַנ־טיקן, אַזעלכע פרויען, בלוט דורשטיקע מערדערנס, האָט אַט אַרויסגעגעבן און ניט אַרויס יעדעס פאַלן, אין יעדן דור קאָן מען זיי געפינען; כאָטש זיי ווייסן ווי פאַרמאַסקירן זיך, און עס נעמט א צייט, ביז עס געלינגט זיי צו כאַפּן און צו באַ־שטראָפן, ווי זיי האָבן פאַרדינט.

די ביבל דערציילט אונז וועגן דער אידישער קעניגן אזכל, די פרוי פון דעם קעניג אחאב. דאָס איז געווען אַן אמת'ע מרשעת, א בלוט הונט, וואָס צו ליב א קאַפּריז האָט ביי איר א מענשנס לעבן ניט געשפּילט קיין שום ראַלע. אַזוי, ווערט געבראַכט ווען אַיר, אַז איר האָט זיך אַמאָל פאַרגלוסט האָב זאָ ווייגנבערטן, וועלכן דער אייגנטימער האָט ניט נע־וואָלט פאַרקויפן. האָט זי געראַטן דעם מאַן, דעם מלך, צו דערמאָרדן דעם באַ־לעבאַס פון דעם ווייגנבערטן און אַלץ איז אַראָפּ שאַ, שטיל אַן פיין. און קיינער האָט קיין פּיפּס ניט געגעבן. און אַז מען וואָלט פּראָטעסטירט, וואָלט דען נע־האַלטן? ווער קען זיך עס משפּט'ן מיט א קעניג, און ווער קאָן דערוואַרטן יר־שר פון א געוואַלבטן? אָבער די אַזבל איז ניט געשטאַרבן מיט איר נאַטירלאַכן טויט, זי האָט געקראָגן איר פּסק און זי איז געטייטשט געוואָרן, ווי א געמיר־נע פאַרברעכערן. דאָס איז אָבער דאָ ניט וויכטיק.

פרויען, וועלכע האָבן מיט זייער גרויזאַמקייט אַרי־בערגעשטיינט די פאַרדאָרבענסטע מענער

די מלכה אזבל. — יעקאַטערינע די צווייטע און אַנדערע, וואָס האָבן זיך אויסגעצייכנט מיט זייער רשעות

פון י. מאַרין

די צנועה קלעאָפּאַטרא, אַט יענע ווייל־דע, אייצנדע שיינהייט, וואָס מענער זיינען ווי וואָקס צונאַנענען געוואָרן פאַר אירן א בליק, אַדער א שמייכל, איז אויך געווען א בייזע באַשעפענעניש, א טיגער, א מענשנס לעבן האָט ניט ביי איר געהאַט אַזאַ באַטרעף, ווי צודריקן א פליג. פלעגט זי שעפּן תענוג, ווען יענער האָט זיך צעמאַטערט. און אַנקוועלן פון אירע אַנ־הענגער, פון אירע קרבנות. א נאָכט לי־בע האָט זיך די דאָזיקע אויסגעלאַסענע פרוי אַרגענען צו פאַרקויפן פאַר א לע־בען. דו ווילסט מיין ליבע פאַר איין נאַכט — נוט, דו קענסט עס קריגן, פלעגט זי זאָגן יענרן ליבהאַבער, אָבער אַ גלייך ווי די נאַכט ווערט פאַרשווינדן, מוזסט שטאַרבן. און מיינע איר, — אַז עס האָבן זיך אודיא ניט געפונען קיין בעלנים אויף אַזאַ ווילדן אַפּמאַך? נאָך וויפל בעלנים! און זי האָט שוין אַר־טונג געגעבן, אַז דער אַפּמאַך זאָל דורכ־געפירט ווערן; קיין לעבעריקער איז שוין יענער ניט ארויס פון איר פאַלאַץ.

אין פאַריז האָט מיט אַרויבער הונ־דערט יאָר צוריק געלעבט א פרוי, וואָס האָט אומגעבראַכט מיט אירע אייגענע הענט עטלאַכע צענדליקער מענער. גע־רופן האָט מען זי מאַראַס דעלאַר, און געווען איז זי א שיינע און געזונטע פרוי, וואָס האָ טמיט איר אויסזעען נעמאַכט דעם איינדרוק פון א נוטהאַרציקער און שטילדע בשעפענעניש. ווער ווייסט ווי גרויס די צאָל פון אירע קרבנות וואָלט געווען, ווען מען זאָל זי ניט געווען כאַ־ראַקטעריזירט אין אַזאַ אַן אופן אין אַ־ריינגעקומען צו איר אין הויז און זי געטאָפּן אויפן פלאַץ מיט איר אַלע־מאַנ־ריכיש, ווי אַ שטיק פאַרבראָכן פלייש, אין אַ־ריינגעקומען אַן אַפּיסל אין אַ פאַרשטעל־לונג, אַז זי האָט אַ מאַן

זינדיק בלוט

(פארזעצונג)

זי האט אויפגעהויבן איר קאפ און זי האט זיך ארומגעקוקט. באמערקנדיק די סטאנציע געביידע האט זי זיך דורכגעשטופט דורך דער מענגע מענשן און זי איז אריין אין א קליינעם זאל, וואו מען האט פארקויפט באן בילעטן. זי האט זיך דארט א וויילע אפגעשטעלט כדי צו באטראכטן וויטערדיקע פלענער וואס זי דארף איצט דורכפירן.

זי האט זיך גאנץ גוט משער געווען, אז סעם געפינט זיך נישט דא צווישן גרויסע צדיקים, אז ער געפינט זיך צווישן אזעלכע מענשן, וואס היטן זיך שטארק פאר בערעמדע. לויט ווי מר. ראזענבערג פון ניו־יארק האט זיך פאר איר געהיט, און ער האט בשום אופן איר נישט געוואלט אפילו צוגעבן אז ער ווייסט וואו סעם איז, אז ער האט אים אפילו ווען געזען, לויט זיין שרייבן אויפן אינגל, אז ער זאל האלטן דאס מויל, לויט דעם האט זי גאנץ גוט פארשטאנען, אז דער יונגער ראזענבערג מיט וועמען סעם איז אין שותפות — פארנעמט זיך נישט מיט קיין כשר'ע זאכן. זי האט דערפאר פארשטאנען, אז זי דארף זיין זייער פאר זיכטיק, זי כאפט זיך קאנען האלטן, וואר רום אויין שלעכטער זשעסט, איין נע־אייליגער שריט קאן בריינגען א צרה אויף איר אדער אויף סעם'ען.

זי האט קודם כל באשלאסן דא אי־בערצולאזן איר סעטשל. זי האט זיך גע־ווענדעט דארט צו א דיינער דער איי־זענבאן סטאנציע און זי האט אים גע־פרעגט:

— איז דא פאראן וואו איבערצולאזן האנט־באגאזש?

— זיכער.

— וואו?

ער האט איר אנגעוויזן אז אן דרויסן נעפינט זיך א צווייטע געביידע וואו מען נעמט צו באגאזש און דארט קאן זי אי־בערלאזן איר סעטשל.

זי איז ארויס פון זאל און זי האט גלייך אוועקגעגעבן איר סעטשל, דערנאך איז זי צוגעגאנגען צו דער נאס וואס איז געווען אין דער זייט פון דער אייזנבאן סטאנציע. זי האט באמערקט ווי עס שטיי־ען דארט עטלאכע אוטאמאביל און ווארטן און זי האט א רוף געטאן איינעם פון די אוטאמאביל:

— צום דינגען?

— יעס ליידי.

איינער א הויכער און ברייט בייגער־דיקער יונג מיט א טונקל געזיכט און שווארצע ברענענדיקע אויגן איז צו איר צוגעלאפן:

— פליס — זעצט זיך אין דער מא־שין.

— אלרייט.

זי האט זיך אריינגעזעצט אין דער מא־שין און דער שאפער האט טא פרעג גע־טאן:

— וואוהין?

— זי האט ארויסגענומען פון איר האנט טשא דעם אדרעס און זי האט אים גע־זאגט דעם נאמען פון דעם פלאץ צו וועלכן זי האט נעדארפט. דער יונג הע־רענדיק דעם אדרעס האט געקראגן עפעס א פארווונדערטן פנים. ער האט א ווייל מיט חשד באטראכט ביטרים און דער אויסדרוק פון זיין פנים איז געווען, ווי ער וואלט געפרעגט מיט ווערטער: ווי קומט זי אהין? ביטרים האט עס פאר־שטאנען, זי האט זיך אבער נישט גע־ריק געמאכט און זי האט איבערגעפרעגט:

— איז וואס זשע שטייט אין?

— ס'איז זייער ווייט אהין. ס'איז אז אנדערן עק שטאם.

— נו, איז וואס? קאנט איר אהין נישט פארן?

— ווער זאגט עס? איך זאג נאר אז ס'איז ווייט.

— איז דעריבער?

— עס וועט דארפן קאסטן . . .

— אלרייט . . . פארט . . . !

ביטרים האט עס ארויסגערעדט אזוי וואוילעריש און מיט ברייטקייט, און דער יונג איז גלייך ווייכער געווארן און ער האט זיך גלייך גענומען צום רעדל און די מאשין איז אוועק.

די מאשין איז געלאפן איבער שיינע נאסן. אלע הייזער זיינען געווען עפעס אויסגעפוצט און פאר זיי זיינען געווען גרינע פעלדער. אויף וועלכע עס זיינען געוואקסן פארשיידענע ערליי בלומן. פון רייכע סטארס האבן געבלאנקט גרויסע פענסטער מיט פארשיידענע סחורות. אפט זיינען זיי פארבייגעפארן א גרויסן האטעל וואס האט געקוקט מיט אן א שיעור פענסטער פון אלע זייטן און אויף די ווארענדעט זיינען געווען אויסגעפוצ־טע פרויען. און די מאשין האט זיך גע־טראגן זייער שנעל. ביטרים אין געווען פארזונקען אין אירע געדאנקען. דאס האריץ האט איר געשראקן און העפטיק גע־קלאפט. איר איז נים געפעלן געווארן דאס קוקן פון דעם שאפער, וואס ער האט אויף איר געקוקט ווען זי האט געזאגט וואוהין זי פארן . . . . דאס האט נאך פארשטארקט איר חשד, אז אויף יענעם פלאץ וואו עס געפינט זיך סעם האלטן זיך אויף מענטשן מיט זיי קיין פיינע ערל־פוטאציעס. און ווער ווייסט וואס דארט טוט זיך? זי האט גאנץ גוט באמערקט ווי זי האט שפאר דאס נעקוקט מיט וואונ־דער וואס זי — אן אנשטענדיקע מיידל

גרייזאמע פרויען

(פארזעצונג פון זייט 2)

ריקע און אוי דאין אוונסטראליע שטיינן די פרויען אריבער די מענער אין גרוי־זאמקייט. נאטירלאך איז אפילו צווישן זיי אויך פאראן אן אויסנאם. מען קען נים לייקענען, אז מילדער און ווייכאר־ציקער איז טאקע אלע מאל געווען די פרויען אבער ווען עס כאפט זיך שוין ארויס פון זיי איינע א "רעכטע", איז דער נאמען טיוול פאר איר צו מילד — און ליליט איז א שפילכל קעגן איר.

דרייפערים געמאכט ניי

"ווען מיר האבן ווידער אנגעפאנגען האוז־קיפינג מיט א מאנאט צוריק האב איך גע־פונען, אז מיינע דרייפערים זיינען געווא־רען פארפלעקט איבער דאס איינפאכן זיי. איך האב זיי ארויסגעהאנגען אויף דער ליין, מיט דער האפענונג ארויסצונעמען די פלעקן פון זיי. איך האב זיך איינגאנצן אויף זיי פארגעסן. דער רעזולטאט איז גע־ווען, אז זיי זיינען אפגעקראכן און זיי האבן געקראגן פלעקן פון דער זון.

"איך האב געהאט גרויס צער. ביז עס איז מיר איינגעפאלן דער גוטער געדאנק צו פארבן זיי. איך האב זיי ערשט אפגע־פארבן אין טיף גרין. און אזוי ווי איך האב געגוקט דיימאנד דאס זעען זיי איצט אויס שיין און ניי. איך האב קיינמאל פריי־ער ניט געזעען לייכטערע פארבן צו נרינ־ווי דיימאנד דאס. זיי גיבן די סאמע פאר קאליר אדער פארבן — און זיי זע־מען קיינמאל ניט ארויס דאס לעבן פון קלאט אזוי ווי אנדערע פארבן טוען."

מרס. דזש. פ. ט., מאנטרעאל.

הייסט זיך פירן אהין. און — ווער ווייסט צו וואס פאר א חברה סעם איז אריינ־געפאלן. א יונג איינגל, קיינער האט אויף אים ניט אכטונג געבן. פון דער היים האט ער געמוזט אוועק, ווארום דעם טא־טען — האט זיך פלוצלונג פארוואלט האר־בען א יונג ווייב. ער האט זיך ארומגע־דרייט איינער אליין צווישן פרעמדע און ער איז אריינגעפאלן צווישן די אמת'ע חברה־לייט. אבער פארפאלן - זי וועט אים געפינען. זי וועט אים ארויסראטע־ווען פון דעם אפגרונט. זי האט זיך איצט געפילט נעגנג שטארק און מוטיק צו גיין דורך אלע געפערלאכע וועגן. זי האט פאר זיך איצט נעהאט איין ציל: איין מאל פאר אלע מאל, זי וועט נים אפ־טרעטן. זי מוז געפינען סעמ'ען און אים ארויסרייסן פון דעם פלאנטער אין וועלכן ער האט זיך אריינגעפלאנטערט.

אין דרויסן איז געווען שטילער ווי גע־ווייזלאך. מחמת דער היטל האט זיך נעראהט פארכמורעט. טונקעלע און נאך טונקעלערע, און גאר שווארצע וואלקנס האבן זיך געקנוילט איינע אין די אנדע־

(ווייטערעס סעטס)

"די אייביקע כלה"

מעלאדראמע אין דריי אקטן פון ל. פרייטאג, געשפילט פרייטאג און שבת אין קווינס טעאטער

(רעצענזיע)

"די אייביקע כלה" איז מער א לעבנס־בילד אייזדר א מעלאדראמע. אמת, עס פעלן איר ניט קיין מעלאדראמאטישע מאמענטן, זיי זיינען אבער ניט מיט'ן געוויינלאכן "פאטס פון פאנטש" אין מען קאן זייער לייכט פארשטאנן די צופאל־לן איר.

דאס פלאץ דערלויבט מיר ניט אפצו־שטעלן זיך דא אויף די מעלות און חסרו־נות אין דער האנדלונג אין פאר דער אור־זאך וועל איך אויך מוזן אויסלאזן דעם סיפור המעשה.

"די אייביקע כלה", איז א לעבנס־בילד וואס לאזט זיך מער אדער ווייניקער זעען און גלויבן. די אויפפירונג און די אויס־שטאטונג איז לויט די אומשטענדן גע־ווען ניט שלעכט.

עני ליליען, וועלכע האט געשפילט די הויפט ראל, איז פארזאגט פון סאנעי, האט דורכגעטראגן די גאנצע פארשטעלונג אויף אירע פלייצעס. דער גאנצער ענין האט זיך געהאנדלט וועגן איר, און זי האט נוט פארשטאנען איר ראל אין גוט געשפילט. זי איז בויגזאם און גוט אין אירע איבערגאנגען, שטיפערשע אין אירע לייכטע מאמענטן. און גאנץ רירנד אין אירע מעלאדראמאטישע סצענעס. דער עולם האט ביי דער דאזיקער פארשטע־לונג זי גוט דערפילט און זי האט געקראגן א פארדינטע פארצייע אפלאדיסמענטן. איר זיינגען "די אייביקע כלה" איז גוט אויסגענומען געווארן פון דעם עולם.

אן איבערראשונג איז פאר מיר געווען יעקב קאהן (בערלין), אין דער ראל פון יעקב־משה, א זקן פון 70 יאר. פאר די לעצטע עטלאכע יאר זינט איך קאן אים אלס אקטיאר, בין איך געווען געוואוינט צו זען אים שטענדיק אין ברויזנדע ראלן, און דא דערשיינט ער פלוצלונג אין דער ראל פון א רואיקן שטילן זיידן, שיין גרו־מירט, מיט א רואיקן טעמפא, נאר ניט דער דזשעף קאהן. איך האב נאר געצי־טערט, אז אט אט, וועט ער ארויסשפרינ־גען פון זיין ווייס בערדל, און ער וועט פארוואנדלט ווען אין איינעם פון די העלדן פון זיין רעפערטואר. אבער ניין, ער האט זיך די גאנצע צייט געהאלטן אין דער געהעריקער ראם פון זיין ראל, און ער האט באמת געשאפן זייער אן אינטערע־סאנטן טיפ, — א ליבן, גוטן אלטן זיידן, וועלכן ניט בלויז זיינע אייניקלאך, נאר דאס גאנצע פובליקום האט ליב באקומען.

איידא קאהן (בערלין) האט געבאך גע־מוזט שפילן א ראל פון אן אינטריגאנט־קע. דאס איז אזא זשאנר וואס די מיינס־טע אקטיארן און אקטריסעס האבן עס פיינט צו שפילן, ווייל זיי ווילן האבן זיי סימפאטיע פון'ם פובליקום אויף זייער זייט. זי האט אבער באוויזן צו שפילן איר ראל (עטל) אזוי אומשולדיק, אז עס האט זיך געפילט וויינינ אינטרינאנטקע און מען האט פשוט געזען, אז זי מיינט נים קיין שלעכטס פאר איר שוועסטער, נאר בלויז זיך גוטס. זי איז געווען אלרייט אין איר ראל.

סאל דזשאזעפסאן אין דער ראל פון גימפל, האט נאר ניט שלעכט "גענימפל־וועט". זיינע מייסטע סצענעס האט ער געשפילט גאנץ ערנסט, און וואס ערנסטער ער איז געווען, אלץ מער האט דער עולם זיך אמוזירט.

עליקס אמאסיע איז געווען אלרייט אין דער ראל פון הערמאן. פארשטייט זיך, אז דאס איז א ראל אין וועלכער מען קאן ניט "בליצן". ער האט סך אבער גוט גע־שפילט. זיין סצענע מיט סאנעי ווען זיי בלייבן אליין און זיי טרינקען שנאפס איז געווען זייער גוט.

קלאארא האנינקאמן האט אין דער ראל פון מרס. עפל, געשאפן א געלונגענעם טיפ פון א פארמערקע. זי באוועגט זיך זייער פריי אויף דער דער בינע און זי האלט זיך גאנגען און געטריי צו אירע ראלן.

זייער אמוזירנד איז געווען עלען אפעל אין דער ראל פון קיידי. אין צווייטן אקט האט דער עולם האראיק געלאכט פון אי־רע סצענעס. זי האט זיך גאנץ גוט איינ־געלעבט אין איר,ראל אין אלע דריי אקטן פילוג לאסקאווסקי האט מיט זיך פאר־געשטעלט א טיפישן רעווערענד און "היב־רו טיטשער" אין דער ראל פון מאטל, און ער האט יערן מאל באלעבט די בינע מיט זיין אויפטריט.

לואיס מארקוס האט געשפילט די קליי־נע ראל פון באריס (סאניעס חתן).

מאונטי סיים, א ווינינפענער איינגל, האט געמאכט א "היט" מיט זיין זינגען דאס ליד "די אייביקע כלה". ער האט א שיין גלאט שטימעלע און דער עולם האט אויפגענומען זיין געזאנג מיט אפלאדיס־מענטן און ער האט עס געמוזט איבער־זינגען נאך אמאל.

***

עס וואלט אפשר געווען אן עולה פון מיר ווען איך זאל פארשווייגן די מעלא־דראמע וואס איז געשפילט געווארן לעצטן מיטוואך ("לעבעדיקע סחורה"), האב איך אבער ניט קיין פראגראם אונטערן האנט, און איך געדיינקט ניט דעם פערסאנאל און זייערע ראלן, דערפאר וועט מיר די יעקב קאהן (בערלין) קאמפאני אנטשול־דיקן ווען איך וועל בלויז דערמאנען עני ליליען, די הויפט ראליסטן אין דער דא־זיקער מעלאדראמע, און י. קאהן (בערלין) עני ליליען אין איר ראל פון שוירלי, האט ארויסגעוויזן א גוואלדיקן טעמפערא־מענט און שווישפילערישן טאלאנט, און זי האט געווארנען די סימפאטיע פון'ם גאנצן עולם אויף איר זייט. זי האט זיך אין דער ראל גלענצנד אויסגעצייכנט און זי האט די גאנצע צייט ניט געלאזט פאלן די מעלאדראמע, נאר פארהערט, זי האט זי שטענדיק אלץ העכער געהויבן. איר מייסטע סצענעס איינשליסנדיק די סצע־נע ווען זי איז שיכור, האט זי דורכגעפירט פארטרעפלאך. זי איז געווען דער צענטער פון אויפמערקזאמקייט אין דער דאזיקער פארשטעלונג.

יעקב קאהן (בערלין) האט געשאפן א געלונגענעם טיפ אין דעם פעדלער (פאר־געסן זיין נאמען), און אלע מענער און פרויען פון דער טרופע האבן ביינעטראגן מיט זייער שפילן זייער חלק צום אלגע־מיינעם דערפאלג פון דער פארשטעלונג.

(שלוס אויף לעצטער זייט)

קאלגאריי

קאלגאריער נאטיצן

אן אלגעמיינע פארזאמלונג פון קאלגא־ריער תלמוד תורה איז אפגעהאלטן גע־ווארן זונטאג דעם 5טן אפריל, אין קאמיר־ניטי צענטער. וואו א גרויסער עולם איז געווען פארזאמלט. מר. הערי גאלדבערג איז געווען פארזיצער. קיין וואלן זיינען ניט פארגעקומען, ווייל די זיצונג האט זיך פארצויגן ביז שפעט און מ'האט אפגע־לייגט פא רדי פארזאמלונג אויף זונטאג, אפריל 12טן.

* * *

די דראמאטישע סעקציע פון דער קול־טור געזעלשאפט האט זונטאג אונט, אפ־ריל דעם 5טן, געגעבן א קאנצערט אין זאל פון פרץ שול. א שיינע פראגראם איז דורכ־געפירט געווארן. צום קאנצערט־זיינען גע־קומען 500 מענשן און דער זאל פון פרץ שול איז געווען געפאקט. דער עולם איז געקומען פייערן דעם פסח קאנצערט. און דערפאר טאקע איז די פייערונג געווען א דערפאלג מאראליש און פינאנציעל. אין דעם קאנצערט האבן זיך באטייליקט: ד. רימאנאצי, פידל ארטיסט, מיט זיין פא־ליסיער האטעל טריא, וועלכע האבן גע־שפילט אייניקע נומערן פון וועלכע דער עולם איז געווען באגייסטערט; שרה פרא־וואטינער, פרוי פון פרינציפאל פראוואר־טינער, האט דעקלאמירט צוויי פון אירע איינענע פעאמען, וועלכע זיינען פון עולם זייער וואהרים אויסגענומען געווארן; הענ־רי זיסקינד און אירטיס פערלמאן האבן גע־זונגען אינסצענירטע אידישע פאלקס ליד־דער. מר. פראוואטינער האט פארגעלעגן קוויני לאורענס און מרס. ה. העסטרין, דער עולם האט זייער הנאה געהאט פון דעם איינאקטער, און די גרעסטע איבער־ראשונג איז געווען וואס דר ניינע מיטגלי־דער פון דער סעקציע: מר. ל. לעווי, וועל־כער איז דער געווינענער סעקרעטאר פון בני ברית, ביל־י סמיט. דער אלעף גדול פון א. צ. א., און קווינינ לאורענס, וועלכע האבן זיך שטענדיק אויסגעלאכט פון דעם אידישן אין קולטורעלן אנטייל, האבן אזוי גוט געשפילט, און אזוי פיין אויסגעג־באכט די כאראקטערן און טיפן פון שלום עליכם, אז עס איז מסיק געווען א פארגע־ניגן צו זעען, און מען מוז באמערקן, אז אם די אנטיילנעמער זיינען אזוי באייס־מערט און צופרידן מיט זייער אויפטרים, אז זיי האבן דערפילט זייער איינגעג־נש־מה, און דערפאר זיינען זיי גלייך אריין אין דער דראמאטישער סעקציע און אין געזאנגס פאראיין, און אויך אנגעשלאסן זיך אין די אוונט קורסן פון שול, כדי צו קאנען די שפארא און פילן זיך ווי אין דער היים. אין אלגעמיין איז דער אוונט געווען א נייסטיקער גענוס פאר דעם אידישן קאלגאריי. דאס פראגראם האט צוזאמענ־געשטעלט דער פארזיצער פון דער סעק־ציע, הערי זיסקינד, און דער דעזשיסאר.

(שלוס אויף לעצטער זייט)

CITY WRECKING & REPAIR SHOP
119-5th Ave. E.
J. L. DAVIDSON, The Welder
M 2240

מיר וואלטן נאר געווארן אזוי זעען דעם דזשאב וואס מיר זאלן ניט קאנען מאכן.

די מאדעל באַרבער שאפ
ביוטי פארלאר
719, 4th St. West
M 3896
פאר בעסערער באדינונג

N. K. CAFE
220 CENTRE STREET
אלע מאַרטן כינעזישע שפייזן
בעסטע משאפ־סוי אין שטאט
גוטע באדינונג
WONG YUNG

א פיינער פלייוואר פאר פיינערע געשמאקן
סערווירט
קאלגאריי
דראי
דזשינדזשער אייל
CALGARY BREWING & MALTING CO. LTD.

אויב איר בויט, איז אייער קרעדיט גוט מיט אונז
איר קאנט קויפן אויף מאנאטלאכע אפצאלונגען
אונזערע פרייזן זיינען נידעריקער
אראנזשירט מיט אונזער הויפט אפיס
200 TRADERS BUILDING
אדער יארד
10 AVE. 9 ST. WEST
CROWN LUMBER CO., LTD.

דר. ל. רודין
913 HERALD BLDG.
טעלעפאנירט
אפיס, 3355 עס. רעז 4747 עס.

JACKSON'S WELDING
בלעקסמיטינג
עלעקטריק און אסעטילין וועלדינג
816 NINTH AVE., W.
Phones: M1996—S0014
CALGARY :: ALBERTA

ERNEST LUTZ
125-14th Ave, East Ph. M7636
CALGARY, ALTA.
אויסגראבונג — שטיין ארבעט
ציגל — קאנקרים און
לאון ארבעט

מאכט זיך גרייט פאר דעם
ווינטער
האט יוני וועטער אין מיטן ווינטער
דורך נוצן א
טאריד זאן
שטאלענע פירנעס
אין אייער היים
יעדע פיטשור וואס פארזיכערט
מער היימישע באקוועמלאכקייט און
א סך לייכטער צו אפערירן אין אינ־
קארפארירט אין דער פאנסטרוקציע
פון די דאזיקע פירנעס.
זעט זיי אין אונזער שאורום.
Foulds & Booth Ltd.
Sheet Metal and Roofing
Contractors
1010 12TH AVE. WEST
Phone W2887

CASCADE CAFE
CALGARY and BANFF
811 CENTRE STREET
Calgary, Alta.
איינער פון די סאמע
מאדערנע, סאניטארע און
אפ טו דייט רעסטאראנען
ספעשל לאנטשעאן
40 סענט
דינערס צו צוציענדיקע
פרייזן
GEORGE ANDREWS, Mgr.

JAMES MARR SR.
פלאמבינג, היטינג, גזפיטינג
237-12th Ave. E. Phone M2741
CALGARY

DALES
Hot Roast Chickens
4טע סטריט וועסט, אנטקעגן איטאנס.
ביי דער סיין פון דעם גאלדענעם האן.

1 טאג
געדיינקט אז מיר קאנען אייך געבן
באדינונג אויב איר פארלאנגט, דריי קליינינג
אין אלע אייערע אדער פארבן
ג. פ. פארטנאי, פעניערזשער
37 266, PERTH DYE WORKS LTD

MAC'S MACHINE SHOP
823 10th Ave., West
CALGARY, ALTA.
אלגעמיינע מאשין ארבעט
עלעקטריק און אסיטילין וועלדינג
אקסי־אסיטילין. ערשט קלאסיקע באדינונג
PHONE M 5052

ווען אין קאלגאריי
פארפארט אין
האטעל נאפל
רייטס $1.00 און העכער
באדינונג און באקוועמלאכקייט איז
אונזער מאטאו
מאדערנער רעסטאראן אין פארבינדונג
א "באס" באגעגנט צו יעדער צייט
H. H. ADAMS, Mgr.

וועלוועט מאטאר אויל
איז ספעציעל געמאכט אויסצוהאלטן טשר
שווערקייטן, דערפאר שטייט עס אויס
היץ און איז פערפעקט נעאוילט ביז'ן
לעצטן טייל
מיר פארקויפן פון 5 גאלאן ביז א פאר־לאט
VELVET OIL COMPANY
W3011—1944-8 Tenth Ave., W.—W3193
CALGARY

Jensen's Transfer Co. Ltd.
רעגולערע טעגלאכע באדינונג
— קאלגאריי —
אקאמאדאט, בלעק דייטאנר, טוירנער
וועלי,
קראפסיילד — קארסטעירס
רופט אונז בלויז אפ. מיר פירן אלדערינג
איבעראל
לייוזטאק — מאשינען — פראכט
און עקספרעס
Office and Warehouse Phone M5347
323 - 11th Ave. East

מיר זיינען די איינציגע אויסשליסלאכע
מאנופעקטשורער פון
מאגונענטן
אין קאלגאריי
איידער איר באשליסט צו קויפן א
מצבה פאר אייערע ליבע און טייערע,
קומט און זעט אונז, עס וועט זיך אייך
באצאלן
THE McDONALD
GRANITE CO. LTD.
2313 Second Street East
CALGARY
Phone M 3305 — Res. M 2130

פוירנעס פארריכט און
אריינגעשטעלט
H. L. MOORE
SHEET METAL WORKS
Rear 115-7th Ave. West
דזשענעראל טינסמיטינג, רינוועש
Office Ph M 1424 Res. L 1984
CALGARY, ALTA.

ALICE MURDOCH
מאנץ סקול
515 14th Ave. W.
M4131

FANNY SHUMIATCHER ZISKIN
פידל לערערן
ספעציאליזירט מיט אנפאנגער
Studio: 1137 6th Ave. W., Ph. M3177

THE PAGODA SHOP
610-1ST ST. WEST PH M9189
אויסשליסלאכע
אריענטאלישע און אייראפייאישע
אימפארטירונגען
די פיינסטע מתנות צו די נידעריסטע
פרייזן.

Academy Golf Course
(אינווייניק)
דאס נייסטע אין גאלף
CHAS. E. SUFFEL, Prop.
620 8th Ave. W. Penley's Academy

קאלגאריי קאלגאריי
מר. הענרי זיסקינד
איז דער קארעספאנדענט און פארטרעטער פאר "דאס אידישע וואָרט" אין אייער שטאט און אומגעגנט.
מיר בעטן אלע סעקרעטארן פון די קאל־גאריער ארגאניזאציעס צו איבערגעבן די נייעסן און באריכטן פון זייערע ארגאני־זאציעס צו מר. הענרי זיסקינד, 109 זי־בעטע עווענוי, איסט, וועלכער איז אויך באפולמעכטיקט אנצונעמען סובסקריפ־שאנס פאר "דאס אידישע וואָרט".
שרייבט אדער טעלעפאנירט צו אים:
W 1733

פראדקין און שומיאטשער
באריסטערס, פאליסיטארס, נאטאריס
611 גרייען עקסטשענדזש בילדינג
37118עס. — אפיס טעלעפאנען — 37117עס.
רעז., טעלעפאנען 1975עס—94145עס
FRADKIN & SHUMIATCHER
Barristers, Solicitors, Etc.
Calgary Alberta

א חקיכסמ שפאנעדער
ראמאן פון דעם אידישן
לעבן אין אמעריקע
פון ג. ר.

פילען האבען איהם
ניט געהאלפען
DRUGS
דא האט איהר אין אמת'ן געשיכטע פון א מענשען וועס האט יאהרעלאנג געלישען פון פארשטאפונג. דאן האט ער געפונען דעם אנגענעהמען, כאטיר־ליכען מיטעל פאר צו ווערען פון דעם,— דעם מיטעל וועס פוליאנען מענשען געבריכען יעצט.
„איך בין 52 יאהר אלט און האב דאך דערלאנג נעלייטען פון פארשטאפונג. איך האב פארשוכט־נדעם א סך נעלט, האב גע־קויפט פלעריליי פילען און דראגס און דיר אנגעשטאפט מיט דעם אלע נאכט און כין אפט אויסגעשטאנען אין דער פריה מיט קאפשטרצען.
„זינט איך האב אנגעפאנגען צו נעבראר־כען קעלליאנס פון בראון האב איך ניט נע־נומען אין אייך אויף איין אויגען בלי־סער ווי איך האב נעטראכטלט פאר די לעצטע 20 יאהר. איך עס מיט חשק און קיין זאך מחוים מיר ניט ווקה." אלבערט פ. פארקער, (אדרעס ביי פארלאנג).
דזיעזער מחיה'דיגער סיריעל איז גאראנטירט — צוויי עסלעפעל מעגליך, דריי מאל א טאג אין שווערע פעלע.
ביי אייער גרעסער אין דעם רויטען און־גרינען פעקלעדזש. גמשאכט פון קעלליאנס אין לאנדאן, אנטאריא. קעל־לאנג'ס אל־בראן אין אכטאלוט כשר אונטער דער השגחה פון אגודת הרבנים פון טאראנטא.
Kellogg's
ALL-BRAN

THE TRADERS TRUST COMPANY
אפיציעלע אסיינים, עקזעקיוטארס, אדמיניסטראטארס,
פינאנציעלע אגענטן
4טער פלאר, יוניאן טראסט בילדינג טעלעפאן 26 892

ברודער מאַרד

פון כסם אינטערעסאנטער און שפּאַנענדער ראָמאַן

(פאָרזעצונג)

— נאָנע איינפאַך, איך וועל נעמען דאָס געלט ביים לאָנדאָנער אנענט און וועל אים הייסן שיקן אהער עטלאכע פינקערטאָן דע־טעקטיוס, זיי וועלן שוין כאַפּן די פאַר־ברעכערס און איך וועל דאַן שווערן, אז איך קאָן זיי, אז איך ווייס אז זיי טראָגן מאַסקעס, איך וועל שווערן, אז דער מאַן מיט דעם רויטן פּאַריק הייסט טאָם טאַל־דינג, אַדער ווי די לאָנדאָנער גנבים רופן אים, — דער פּראָפעסאָר, — און אז דער מאַן מיט דעם שוואַרצן פּאַריק איז דער שייגער דושעק.

— דער באַנקיר האָט געזעגן, אז ער איז מיאוס אריינגעפאַלן און ער האָט געוואָלט אנטלויפן, ער האָט זיך אויפגעהויבן און האָט געזאָגט:

— א גוטע נאַכט, מיסטער גאָטליב, איך האָב איצט קיין צייט ניט. מיר וועלן נאָך ריידן וועגן דער דאָזיקער אינטערעסאַנטער אנגעלעגנהייט.

מיט די דאָזיקע ווערטער האָט ער גע־וואָלט אַרויסגיין.

— שטיי ! — האָט דער גראָבער גאָט־ליב אויסגערופן, — זעצט זיך !

— וואָס ווילט איר דען פון מיר ?

— איר זאָלט זיך זעצן און מיט מיר ריידן.

דער באַנקיר האָט פאַרשטאַנען, אז דאָ וועט אים שוין גאָרנישט ניט העלפן. ער טוט זיך זעצן און זיך ענטלאַך אויסגליי־כען מיט דעם גראָבן גאָטליב.

— איך ווייס ווירקלאַך ניט וואָס איר ווילט פון מיר ?

— מיין ליבער און גוטער פּראָפעסאָר ! דאַרף איך אייך אריינלייגן א פינגער אין מויל ? דאַרף איך אייך נאָך אמאָל דער־קלערן, אז איך ווייס ווער איר זייט און ווער אייערע עוויז גוטע פריינט זיינען.

רזשאַנסאָן האָט א ציטער געטאָן.

— מיינט ניט, אז איר וועט אנטלויפן פון מיר, מיט'ן גראָבן גאָטליב שפּאַסט מען ניט. וועגן ער נעמט זיך אריין אין כאַפּ אויסצוזוכן א מענטש וועט ער אים געוויס אויסזוכן.

— לאָמיר דערפון מער ניט ריידן, לאָ־מיר בעסער ריידן וועגן געשעפט, קורץ ווי־פיל געלט ווילט איר ?

— הונדערט טויזנט דאָלאַר.

— דאָס איז צופיל. איך וועל אייך גע־בען וויפיל דער לאָנדאָנער אנענט וויל אייך געבן, — 25 טויזנט דאָלאַר. דאָס איז גאַנץ גענוג פאַר אזא שופט און טויגע־ניכטס ווי איר זייט.

—איך בין קיין שופט, איך בין אן ער־לאָכער בירגער פון די פאַראייניקטע שטאַ־טען, — האָט דער גראָבער גאָטליב שטאָל־צירט, — איך טו מיין פליכט. דאָס געזעץ זאָגט, אז יעדער ערלאכער בירגער איז פאַרפליכטעט צו מעלדן דער פּאָליציי וועגן ער ווייס, וואָן א פאַרברעכער האַלט זיך אויף.

— איר זייט א גאַרנישט, האָט דער באַנקיר ווידעראַמאָל געזאָגט.

— דאָן זיינען מיר קאָמעראַדן און א קאָ־מעראַד און א קאָמעראַד דאַרף ניט באַ־שווינדלען דעם אנדערן.

— איך בין בדאַך אייך פינף און צוואַנ־ציק טויזנט דאָלאַר.

— דאָס גיט דאָך מיר דער לאָנדאָנער איך, איך וועל האָבן דאָס געלט און וועל נאָך הייסן אן ערלאכער בירגער.

— דאָן וועל איך אייך געבן 30 טויזנט דאָלאַר, זייט איר צופרידן ?

— פאַר פינף טויזנט דאָלאַר זאָל איך פאַרקויפן מיין גוטן נאָמען ? ניין, הער פּראָפעסאָר, דאָס טוט נאָך דער גראָבער גאָטליב ניט.

מען האָט זיך אָנגעהויבן דיינען. דער באַנקיר האָט עטלעמאָל צוגעבן נאָך פינף און פינף טויזנט ביז זיי זיינען אריינגעקומען אויף פופציק טויזנט דאָלאַר. דזשאַנסאָן האָט אויסגערופן:

— דאָס איז מיין לעצט וואָרט, — מער גיב איך ניט קיין סענט.

— נו, ווייסט איר וואָס ? — איך נעם ביי אייך פופציק טויזנט דאָלאַר, אבער מיט דער באַדינגונג, אז איך זאָל באַקומען צען פּראָצענט פון יעדעס געשעפט וואָס איר וועט מאַכן.

דער באַנקיר האָט זיך געריכן ביים קאָפּ. ער האָט זיך אבער ניט געקאָנט העלפן, ער האָט געמוזט צוגעבן אויך די לעצטע באַ־דינגונג.

— און ווען באַקומט איך מיין געלט ?

— אין אכט טאָג אַרום.

—אכט טעג איז צופיל. גיט עס מיר מאָרגן.

— איך קאָן עס ניט. איך האָב קיין געלט ביי זיך.

דער גראָבער גאָטליב האָט ענדלאַך איינ־געוויליקט צו דערהאַלטן דאָס געלט אין 3 טעג אַרום, און ער איז זיך צוגאַנגען מיטן באַנקיר אַלס די בעסטע פריינט.

זיך צוגעבן

דער רייכער מאַקאַרטי האָט געהאַט עט־לאכע הייזער אין שיקאַגאָ, וועלכע ער פלעגט פאַרדינען, פאַר זיך אליין האָט ער געלאָזן, צוויי, א שיינע ווילע אין דזשעק־סאָן פּאַרק, וואו ער פלעגט פאַרברענגען דעם זומער און א שיינעם הויז אין שטאָט, וואו עס פלעגן זיך געפינען זיינע גע־שעפטס צימערן, זיין קאַנטאָר און וואו ער פלעגט וואוינען אין ווינטער צייט, אין דער צייט פון אונזער דערציילונג האָט ער גע־וואוינט אין זיין ווילע.

עס איז גיין אויינער אין דער פרי. מאַ־קאַרטי האָט זיך נאָר וואָס אָנגעטאָן און ווייל פאָרן אין זיין געשעפטס אין שטאָט. א דינער איז אריינגעקומען און האָט אים נעמעלדעט, אז זיין טאַקסער וויל מיט אים עפּער ריידן, און באַלד איז אויך מערי אריינגעקומען אין צימער.

— וואָס ווילסטו מיר זאָגן, טאַקסער ?

— איך וויל דיך בעטן, דו זאָלסט וואוי־נען אין אונזער הויז אין שטאָט.

מאַקאַרטי האָט אָנגעקוקט זיין טאַקסער מיר שטוינען. ער האָט אויף קיין פאַל ניט

אין רידזשענט טעאַטער

עמיל דזשעזינגס, דער וועלט מאַרימ־טער מואַוויס סטאַר, שפּילט היינט אין רי־דזשענט טעאַטער, אין דער באַרימטער בילד "בליו ענדזשעל", אין דער ראָל פון א פּראָפעסאָר אין א דייטשישן אוניווער־סיטעט. דורך זיין מאַנגל אין דערפאַרונג מיט פרויען, ווערט ער פאַרפירט פון א קאַבאַריי אַקטריסע, וואונדערבאַר גע־שפּילט פון דער באַרימטער אַקטריסע מאַר־לין דיטריטש.

אַלע ווייסן די גרויסקייט פון עמיל דזשעזינגס קונסט, און דערפאַר זאָל קיי־נער ניט פאַרפעלן צו זעען דעם באַרימטן אַקטיאָר אין דער באַרימטער בילד.

שטעכעניש און ווייטיקן לייכט פאַרשוואונדן

אספּירין וועט אייך באַפרייען פון אייערע ליידן אן שאַדן אין אייך שנעל. שליינגט אראָפּ א טאַבלעט אין א ביסל וואַסער. דער ווייטיק איז אוועק!

עס איז אזוי לייכט ווי דאָס צו באַ־פרייען זיך פון א צאָן ווייטיק; פון קאָפּ־ווייטיק פון יעדער אורזאַך. מיסקול ווייַ־טיק וואָס קומט פון רוטאַטיזם, לאַמבעגאָ; צו פאַרקילונגען אדער אנשטרייענגונגען; דערקלערבאַרע ווייטיקן ביי פרויען ווערן אויעקגעלאָסשעט אין א מאָמענט.

דער מאַדערנער מיטל צו באַפרייען זיך מיט אספּירין. דאָס איז דער אופן וואָס אַרבעט — וואָס דאָקטוירים הייסן גוט. זיי ווייסן אז עכטער אספּירין איז זיכער— קאָן ניט טאָן קיין שאַדן. עס דריקט ניט דאָס האַרץ. באַקט אוז טאַבלעט טראָגן שטענדיק די בייער קראָם.

איר וועט אלעמאָל געפינען אספּירין אין יעדער דראָג סטאָר, אז אז איר וועט ליידענען די אויסגעפּרוביר־טע דירעקטיעס און איר וועט זיי נאָכפאָלגן, וועט איר אלעמאָל קריגן הילף. איר וועט אויסמיידן א סך ליידן אויב איר וועט בלויז געדענ־קען וועגן אספּירין טאַבלעטס.

נעזעלשאַפטלאַכער קאַלענדאַר

דינסטאָג, אפריל 14

טיי פון וועב, טשאַפּטער הרסה פאַר ת"ת ביי מרס. פריד, 232 נאַרפילד סט. (אראָפּ פון שערבורן), 3 ביז 11 נ.מ.

פאַראַמאָ. פון יונגע פרויען סיסטערהוד נ. מ., אין י. מ. ה. א. זאָל.

פאַראַמאָ. פון מוטער פאַראיין פון ת"ת 8.30 נ. מ. אין ת"ת.

אלגעמ. פאַראַמאָ. פון מוטער פאַראיין א. ר. פ. ט. שול, 8.30 אוונט אין טעמפּל

מיטוואָך, אפריל 15

פאַראַמאָ. פון בנות שלום סאָסייטי, 8.30 נ. מ., אין קליינער תלמוד תורה.

פרייטאָג, אפריל 17

סימפּאָזיום איבער אינדיע ביי איד. אר. קולט. צענט. 8.30 אוו., אין פר. טעמפּל.

אלעגעמ. פאַראַמאָ. פון יונג. לינקע פּוע"צ פונקט 8.30 אוונט. אין פּרץ־אינסטיטוט.

זונטאָג, אפריל 19

טעג־טאָג פון כנסת ישראל סיסטערהוד

"סילווער טיי" פאַר וויכטיקן צוועק ביי מרס. וועקסלער, 515 מעדיסאָן עוועי., 2 ביז 12 נ. מ.

אלגעמ. פאַראַמאָ. פון איד. ארב. קולטור קלוב, פונקט 2,30 נ.מ., אין פּרץ־אינסט.

מאָנטאָג, אפריל 20

ספּעצ. פאַראַמאָ. פון מאַקאַריווער פרוי־ען פאַר דער רבי'צנס שטיבל, 8 נ.מ., אין עטרת־ישראל שול.

מיטוואָך, אפריל 22

לעקציע פון י. זיפער ביי מוטער־פאַר־איין פון פּרץ־שול, טעמע: נאַמבערג 8.30 אוונט אין שול.

אומבאַקאַנטער געטויט אין כאַן הויף אין טראַנסקאַנאַ

אן אומבאַקאַנטער מאַן איז מאַמענ־טאַל געטויט געוואָרן נעכטן פאַרטאָג, ווען א פּראַכט וואָגאָן איז אראָפּ פון די רעלסן אין באַן־הויף אין טראַנסקאַנאַ. דער מאַן האָט זיך קאַנטיק אַרויפגעכאַפּט אויפ'ן וואָגאָן, ווען דער צוג האָט פאַר־לאָזן די סטאַנציע, און ער איז אַרונטער־געפאַלן אונטער א ראַד ווען דער וואָגאָן איז אראָפּ פון די רעלסן.

דער מאַן איז אַרום 35 יאָר אלט און נאַנץ גוט געקלייידט. ער איז געווען קאַנטיק צוגעגרייט צו א רייזע. אין האָט געטראָגן צוויי פּאָר הויזן. ער איז געווען 5 פוס 6 אינטשעס הויך, פון א העלן קאָליר פון פּנים און בלויע אויגן.

גוטע באַדינונג צו מעסיקע פּרייזן

אויב איר דאַרפט איבערמופן, אדער וועל־כע עס איז טראַנספּאָר אַרבעט, טעלעפאָנירט צו

סימקינס טראַנספּאָר, 52 540

איר וועט זיין זייער צופרידן אדערט ביי אונז אייערע

האַלץ

די בעסטע האַלץ צו ביליקע פּרייזן

SIMKIN'S TRANSFER

456 STELLA AVE. PHONE 52 540

זעט אונזערע נייע ספּרינג סחורות

א גרויסער אויסוואַל פון וואָס אויסצוקלייבן

Dominion Furniture Co., Limited

499 NOTRE DAME AVENUE

PHONES: 86 195 — 87 873

איך וויל אז איר זאָלט געריכטן אויב איר דאַרפט אינשורענס

פאַר פייער אוטאָמאָביל פּלייט גלאַז האַל־אַפּ לעבן פאַרוויכערונג

פאָנט מיר 52 619 אדער 21 989

A. HARRIS ערעצקי

וואַנצן און קאַקראַטשעס

פאַרניכטעט. אַרבעט גאַראַנטירט

CHARLES RIESS & CO.

376 Colony St. Phone 33 529

אנב-אורחא

(שלום פון ערשטער זייט)

קאַנגרעס איז דערוויל ניט דער וועג צו דער פאַרהאַנדלונג פון אונזערע לאַקאַלע פּראָבלעמען, — סיידן מיר זאָלן פאַר־רופן א קאַנגרעס צו לייזן די פּראָבלעמען פון "אונזערע ברידער מעבר לים", און זיי: די פּוילישע אידן, למשל, זאָלן האָבן זייער קאַנגרעס, צו לייזן די קאַנאַדער אידישע פּראָבלעמען . . .

מיר קאָנען דערוויל ניט גיין צום פאַלק, וואָס באַגרייפט נאָך ניט זיינע פּראָבלעמען, וואָס וויסן אז דער שוך קוועטשט אים און ווייס ניט וואו, — מיר קאָנען דאָס פאַלק ניט דערגרייכן איבער די קעפּ פון די פירער.

און די פירער וואָלטן אונזער קאָנגרעס געפירט קיין אַרץ־ישראל, קיין פּוילן און וואוהין איר ווילט, — אפילו ביראַ־בי־דזשאַן ניט אויסגעשלאָסן, — אָבער דעם הייליקן באָדן פון אונזער איינענער קאַ־נאַדע וועלן זיי ניט לאָזן אייך באַטרעטן.

מיר מוזן דערפאַר באַנוצן זיך דערוויל ימט א פּראָגראַם מינימום, און זוכן אַנ־דערע וועגן.

וועגן דעם וועלן מיר זיך נאָך דורכ־שמועסן.

חיים בר' משה שאַר ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל צו דער גאַנצער משפחה אין זייער גרויסן פאַר־לוסט. מיר ווייסן זיי אלעמען געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. א. סינאַל

נטע בערנשטיין ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל צו זיין פרוי און קינדער און צו דער גאַנצער מש־פּחה אין זייער גרויסן פאַר־לוסט. מיר ווייסן זיי אלעמען געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. חיים מאַזוראָווסקי

און זין

ר' מתתיהו כהן ע"ה

מיט געבויגענע קעפּ שטייען מיר ביי זיין פרישן קבר. צו פרוש איז אונזער וואונד צו שרייבן טרייסט ווערטער. מיט זיין נייסט וועלכער וועט שטענ־דיק שווענען פאַר אונזערע אויגן, מוזן מיר זיך טרייסטן.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

ש. פרנקל ודעיתו
ל. פרנקל ודעיתו
י. פרנקל ודעיתו
מ. באַגראַד ודעיתו
א. האַטקלין ודעיתו
מ. גיש ודעיתו

ר' מתתיהו כהן ע"ה

מנחתו כבוד

בשברון מתנים מר אבכה. בצל שדי העתקת אהלך ואיתו מושבך בנאות נצח. וחבל על דאבדין ולא משתכחין. אנו מש־תתפים בצערה של מרת כהן ומשפחתה. לא אמצא מלים לנח־מה. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

דוב בער קריסטאל ודעיתו
77 שערבורן סטריט

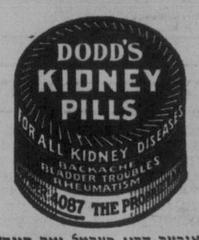

פאַר איבער דריי פערטל יאָר הונדערט זיינען דאָר'ס קידני פּילס געווען דער אנערקענטער מיטל פאַר רוקנוויטיק, רומאַטיזם, בלאַטער טראַבלס און פילע אנדערע קראַנקהייטן, פאַראורזאַכט דורך שלעכטע קידנים. צו באַקומען פון אלע דילערס פאַר 50 סענט, אדער 6 באַקסעס פאַר $2.50, אדער דירעקט פון די דאָר'ס מעדיצין קאָ., לימיטעד, טאָראָנטאָ 2. ביים דערהאַלטן די סומע.

NEW PALACE THEATRE

היינט אין מאָרגן וועט געוויזן

רעזורעקשאָן

טאַלסטאָיס באַרימטע מייסטערווערק מיט דזשאָן באַלס און לופּע וועלעז

קלאַסיפייד סעקשען — Classified Section

מפּעציעלע פּרייזן פאַר אַדווערטייזינג אין דער קלאַסיפיצירטער אפּטיילונג:

איין מאָל, 5 ס. פּער "אַנייט לייז"		פאַר 3 מאָנאַטן,	$2.15 "
פאַר א וואָך, 20 ס.	"	פאַר 6 מאָנאַטן,	$4.00 "
פאַר א מאָנאַט, 75 ס.	"	פאַר 1 יאָר,	$7.50 "

:: צו פאַרקויפן :: FOR SALE

א 7 רום נייע סטאָקע באַנגאַלאָו, אוק פינישינג, פייער פּלייס, הייסע וואַסער באַהייצונג, ניי אויסגעדעקאָרירט, נאָקאָל בלאָק פון מיין סטריט. מוז פאַרקויפט ווע־רען באַלד פאַר א זייער ביליקן פּרייז.

סוויטס פון 2 ביז 5 רומס, אין די בעס־טע בלאָקס, צו פאַרדינגען. רענט פון $30 א מאָנאַט און מער.

געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט.

אינשורענס פאַר אַלערליי צוועקן.

Sheps Agencies Ltd.

804 מיין סטריט

טעלעפאָנס 761 55 אדער 58 807

S S S S S S S S S S S

א שיינע סטאָקע היים פון 6 גרויסע רומס מיט מייפּל פלאָרס און אוק פיניש אונטן. דריי גרויסע ליכטיקע בעדרומס און באַד אויבן. די דאָזיקע היים שטייט אויף א 33 פוס לאָט מיט א גרויסן גאַ־ראַזש, אויף אינקסטער בולוואַרד און אין גוט ווערט $5.600. די פאַרנטישער קאָסטס דעם איינגעמיטער $3.000, אין פון די בעס־טע אין שליסט איין אלצדינג וואָס איר דאַרפט. — אפילו די געשיר. מיר זיינען אינטערעסירט צו פאַרקויפן אלצדינג פאַר דעם זייער נידעריקן פּרייז פון $6.000. מיט רוזאַנאַיבל עשע פיימענט. דאָס וועט פאַרקויפט ווערן שנעל פאַר דעם דאָזיקן פּרייז. איילט זיך צו, רופט באַלד אויף אפּאַינטמענט צו באַטראַכטן.

MR. LAWRIE, OF
J. J. SWANSON & CO. LTD.
601 Paris Bldg., Phone 26 349

אונטן 56 471

5 רום באַנגאַלאָו, מאַקריי, פולי מאָדערן האַרדוואָוד פלאָרס. $4.800.

7 רום הויז, מאַקריי, $3.600.

6 רום הויז, מעקגרעגאָר, סנעפּ, $3.500.

קאַטידראַל עוועניו, איסט, 8 רומס, $4.000.

ביוועריבריק סטריט, רייווער הייטס, 6 רומס, $4.700.

9 רום הויז, עלם סטריט, רייווער הייטס $11.000.

MORGAN, NICHOLSON, LTD.
Toronto General Trusts Bldg.
Phone 27 351

נעשעפט נעלעגנהייטן Business Opportunities

אפּאַרטמענט בלאָק, 21 סוויטס, יער־לאַכער רענט $10.000. וועט פאַרבייט אויף הייזער, אדער א פאַרם.

אפּאַרטמענט בלאָק, 26 סוויטס, יער־לאַכער רענט $11.300. פּרייז $50.000. וועט נעמען אין אויסבייט.

SCOTT REALTY CO. Ltd.
11 C.P.R. Office Bldg. Phone 89 644

מאַרטגעדזשעס

אויסערגעוויינלאַך גוטע פאַרבינדונגען דערמעגלאַכן אונז צו אָנבאָטן אייך די גרעסטע מאָרטגעדזשעס אויף נידעריקסטן אינטערעסט. אויב איר בויט אַ הויז, ניט אונז א געלעגנהייט צו ווייזן וואָס מיר קאָנען אייך אָנבאָטן. קיינע פּאַרפליכטונ־גען מיט אייערע אָנפראַגן.

ווענן אינשורענס, נעשעפט־אָנגעלעגענ־הייטן און ריעל עסטייט, זעט

ח. פערלמאַן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
874 Main St. Phone 51 000

פאַרלאַנגט א פאַרטנער מיט $1.000 אדער $1500.00 אין א גוטער איינגעטרייעטער ביזנעס. זיך ווענדן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 5302.

עס איז בלויז א פראַגע פון מינוטן

אריינצושטעלן אן "ער" אין

"דאָס אידישע וואָרט"

אייער טעלעפאָן וועט אונז דער־גרייכן אין געצייטלטע טעקונ־ן־טעלעפאָנירט

52 213

און אייער "ער" וועט דערשיינען אין דער זעלביקער אויסגאַבע

"רעזורעקשאָן" אין פעלעס טעאַטער

פאַרשיקט אין סיביר פאַר א פאַרברעכ־ן וואָס זי איז ניט באַגאַנגען, און דער שול־דיקער מאַן גייט אַרויס פריי ! גראָף 5. טאָלסטאָיס וועלט באַרימטע ווערק, אלס א לעבעדיק בילד —"רעזורעקשאָן" (תחית המתים), די גרעסטע ליבעס געשיכטע פון דער וועלט, ווערט היינט געוויזן אין פע־לעס טעאַטער.

דאָס דאָזיקע בילד האָט אויפגעציטערט די הערצער פון אלע צושויער וואו עס איז נאָר געוויזן געוואָרן. דאָס איז אן אמתע פאַרכאַפּנדיקע דראַמע, צאַרטע ליבע, אן קנעכטלעכקייט, ליידן און קאַמף מיט נשמה און קערפּער, — אן עכט רוסיש בילד פול מיט אינטערעס, שפּאַנונג און פיינע קונסט זעט דעם דראַמאַטישן ראָמאַן פון א פּרינץ מיט א דאַרפס מיידל. דזשאַן באָולס און לופּע וועלען אין די הויפּט־ראָלן. א פּראַכטפול בילד, רייך אין אינ־האַלט און אין דער אויספירונג. לאָזט ניט דורך די געלעגנהייט צו זעען און הערן דאָס פיינסטע בילד וואָס איז וועגן פּראָדוצירט געוואָרן.

:: פערזענלאַכעס :: PERSONAL

לייף אינשורענס
בעסער צו האָבן א פּאָליסי און ניט דאַרף עס, אייער דאַרפן דאָס און ניט האָבן.
P. A. TEMPLETON
807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

טייפּרייטערס
באַנקראָט סייל, רעפּאַרינגטאָן, אנדערוואוד, וואוד־סטאָק און א. וו.
T. A. WEIR
Ph 28 800 247 Notre Dame Ph. 24 783

היים און אָפיס פּורניטשור פאַרלאַנגט
פאַר מזומן געלט.
KILSHAW'S
Auctioneers
Canada Bldg. Phone 29 040

AACTIVE MESSENGER & TRANSFER
פּורניטשור געמופט
PH. 26 062 121 ALBERT ST.

סוטס און אָוועראָוטס גענייט צום מאָס הויזן. צוצוגעפּאַסן צו קאָוטס און וועסטס "מיר קאָנען צופּאַסן צו אייערע"
DOMINION TROUSER CO.
גרעסטער אַסאָרטמענט פון פּעטערנס אין קאַנאַדע.
290 PORTAGE AVE. WPG, MAN.
(Over Lyceum Theatre)

סעקאָנד הענד קעש רעדזשיסטערס
אויב איר זוכט א גוטן סעקאָנד הענד קעש רעדזשיסטער, קומט און זעט אונזער גרויסן סטאָק פון גענוצטע רעדזשיסטערס צו זייער ספּעציעלע ניידריקע פּרייזן. לייכטע טערמינען. קיין אינטערעסט. אין קעש רעדזשיסטער איז גאַראַנטירט.
PHONE 86 293 354 DONALD ST.
THE NATIONAL CASH REGISTER COMPANY OF CANADA, LIMITED

:: שטעלע פאַרלאַנגט :: SITUATION WANTED

עסקפּיריענסד בוקקיפּער איז ווילן אנצו־נעמען אַרבעט ביי דער שטונדע. אינקאַס טעקס אפּאַרן אויסגעפילט. טעלעפאָנירט 27 633.

ווילן צו אַרבעטן אין קאַנטרי סטאָר פאַר בילין. קאָן אביסל לייענען און שרייבן ענגלש. רייזן רוטענעס. דייטש. האָב עקספּיריענס. קאָן נעמען גוטע רעפערענס. קאָן לערנען מיט קינדער העברייאיש און אידיש. האָב א ידיעה אויף שחיטות ער־פות אויב נויטיק. זיך ווענדן צו דאָס אי־דישע וואָרט באַקס 5293.

א באָי, דאָס צווייטע יאָר אין לאַנד, זוכט א דזשאָב אין א קאַנטרי דזשענעראַל סטאָר ווילן צו אַרבעטן פאַר קליינע ווייַדזשעס. קאָן אויך לערנען מיט קינדער אויב נויטיק זיך ווענדן צו

2301-11th Ave., Regina, Sask.

אַרבעטער פאַרלאַנגט HELP WANTED

פאַרלאַנגט א באָי מיט א בייסיקל פאַר א בוטשער שאָפּ. זיך ווענדן אין 452 סעלקירק עוועניו.

:: צו פאַרקענטן :: FOR RENT

צו פאַרקענטן א שיינעם דריי רום סוויט אין באַלטיק אפּאַרטמענט. מעסיקע רענט. זיך ווענדן צום קערטייקער. סוויט "די", טעלעפאָן 56 668.

צו פאַרקענטן א זעקס רום פאַרקענט הויז. זיך ווענדן צו

MISS PATTERSON—465 Flora Ave.

צו פאַרקענטן 3 רומס מיט א באַד, זייער שיינע און גרויסע רומס, אפּ־סטערס. פריוואַטער אריינגאַנג, אין 556 סטעלא עוועניו. זיך ווענדן אין 484 פלאָרא עוועניו.

צו פאַרקענטן א גרויסן שיינעם צימער, מיט אלע באַקוועמלאַכקייטן. פּאַסנד פאַר א קאַפּל. זיך ווענדן אין 328 מעגנוס עוו.

צו פאַרקענטן א סטאָר, גוט פאַר א גראָ־סערי און קאַנפעקשאָנערי. גוטער לאַקיי־שאָן אויף סעלקירק עוועי. זיך ווענדן אין אַרעצקיס דעפּאַרטמענט סטאָר.

צו פאַרקענטן א גרויסע ליכטיקע רום, פּאַסיק פאַר א באָי אָ־ער מיידל, מיט אַדער אָן באָרד. נעצו דעם טעלעפאָן. טע־לעפאָנירט 054 089.

צו פאַרקענטן א דריי רום סוויט אין א נייער באַנגאַלאָו, פאַר א קאַפּל אָן קינדער. זיך ווענדן פון 9 ביז 12 פרי אַדער אין אוונט אין 421 קאַלעדזש עוועניו.

צו פאַרקענטן א סטאָר צוזאַמען מיט א 4 רום סוויט אין 390 סעלקירק עוועניו. באַ־הייצט מיט סטים. הייסע וואַסער צו יע־דער צייט. ניי דעקאָרירט. מעסיקער רענט. טעלעפאָנירט 56 061.

צו פאַרקענטן א צוויי רום אפּיס, פּאַסנד פאַר א דאָקטאָר אָדער דאַנטיסט, קאָרנער סעלקירק און מעקגרעגאָר, אויך א דריי רום סוויט. זיך ווענדן אין 596 סעלקירק עוועניו.

צו פאַרקענטן א דריי רום סוויט דאונ־סטערס. אין א פריוואַטער היים. הארד־וואָוד פלאָרס. עלעקטרישער אויוון. ווענדן אין 370 באַיר עוועניו.